

*žene u crnom
beograd*

Izveštaj

**Izveštaj – januar,
februar, mart i april
2022.**

Kao i dosada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrn.org ili nam se obratite putem mail: office@zeneucrn.org

Unapred se solidarno zahvaljujemo na razumevanju..

Izveštaj

januar, februar,
mart i april
2022.

Kao i do sada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrnom.org ili nam se obratite putem mail: office@zeneucrnom.org

Unapred se solidarno zahvaljujemo na razumevanju.

Ulične akcije:

Ulične akcije: U ovom izveštajnom periodu organizovale smo petnaest (15) akcija,

a takođe smo aktivno učestvovala i u drugim uličnim akcijama:

- komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime
- feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke...

KOMEMORACIJE/OBELEŽAVANJE VAŽNIH DATUMA ZLOČINA POČINJENIH U NAŠE IME, KAO I DRUGIH ZLOČINA NAD CIVILNIM STANOVNIŠTVOM, TOKOM I NAKON RATOVA, NA PROSTORU BIVŠE JUGOSLAVIJE:

Beograd, 27. februar

Beograd, 27. februar „Pamtimo zločin u Štrpcima“ - povodom 29. godišnjice zločina u Štrpcima, Žene u crnom, organizovale su, u Knez Mihailovoj ulici, stajanje u crnini i ćutanju.

Na stajanju su bili istaknuti sledeći transparenti:

- 27.02.1993. Pripadnici srpske paravojne formacije Osvetnici iz voza na pruzi Beograd-Bar su oteli putnike bošnjačke nacionalnosti
- Iz Beograda je krenuo voz smrti broj 671
- Voz je stao u 15.48h
- Oteti i ubijeni su:
- Imena žrtava
- Pamtimo zločin u Štrpcima (27.02.1993-27.02.2022.)

Na stajanju je bilo prisutno dvadesetak (20) aktivistkinja i aktivista.

Prijepolje, 27. februar – Seđanje na Źrtve zločina u Štrpcima - ispred spomen ploče u Prijepolju, obeleŹena je 29 godišnjica od zločina u Štrpcima. Aktivistkinje udruŹenja građana Źene Polimlja iz Prijepolja (Srbija) i *Bona Fide* iz Pljevalja (Crna Gora), a u ime MreŹe Źena u crnom, zajedno sa porodicama Źrtava odale su poĉast Źrtvama zločina u Štrpcima.

**Pamtimo!
6. april**

Beograd, 6. april „Pamtimo poĉetak rata u BiH“ - povodom 30 godina od poĉetka rata u Bosni i Hercegovini, Źene u crnom i Inicijativa mladih za ljudska prava organizovali su mirovnu akciju u Knez Mihailovoj ulici.

Na protestu su bili istaknuti sledeći transparenti:

- 30 godina od poĉetka rata u BiH
- Ove transparente poruke smo drŹale tokom opsade: *Sećate li se Sarajeva?; Sarajevo grobnica Źivih itd.*
- Źene u crnom su od aprila 1992. do februara 1996 – svake srede na Trgu Republike, u crnini i ćutanju, protestovale protiv opsade Sarajeva.
- *Beograd – Sarajevu tokom opsade:*

Crni flor - 31. maja 1992. godine u Beogradu je 100.000 ljudi protestovalo protiv rata i opsade Sarajeva

1000 pisama za Sarajevo - građanska akcija (1995.) prikupljanja pisama građana i građanki Beograda za građane i građanke Sarajeva.

Slanje paketa Beograd - Sarajevo – solidarna građanska akcija od poĉetka do kraja rata u BiH. Solidarno prikupljanje pomoći u Beogradu za Sarajevo – za Źene, decu, muškarce u podrumima...

Mirovni karavan 9.-11. april 1995. – prvi put od poĉetka rata u BiH oko 40 ljudi iz Beograda posetilo je opkoljeni grad Sarajevo.

Opsada Sarajeva (od aprila 1992. do novembra 1995.) trajala je 1475 dana i bila je najduža

opsada jednog grada u modernoj istoriji. Tokom opsade ubijeno je preko 11.000 odraslih osoba i 1.601 dete. Na grad je ispaljeno više od 480.000 projektila...

U ratu u BiH (1992-1995): ubijeno je 97.207 ljudi, silovano je oko 20.000 žena; u BiH bilo je 1.350 logora kroz koje je prošlo oko 200.000 ljudi, u genocidu u Srebrenici ubijeno je 8.372 ljudi.

Tokom mirovne akcije prikupljane su poruke ljudi iz Beograda ljudima u Sarajevu.

Beograd, 23. april

Beograd, 23. april "Zašto?"- povodom 23 godišnjice ubistva 16 radnika u Radio Televizije Srbije/RTS-a u Nato bombardovanju (1999.), u znak saosećanja i solidarnosti sa porodicama ubijenih a ispred spomenika **Zašto?** u Tašmajdanskom parku, aktivisti/kinje su učestvovali 23. aprila na komemorativnim skupovima (u 2:06 i 14:06).

U ovim komemorativnim skupovima učestvovalo je petnaest (15) aktivistkinja i aktivisti Žena u crnom, Beograd, Udruženje Žena Srebrenice iz Tuzle, Udruženja građanki "Anima" iz Đulića kod Zvornika (Bosna i Hercegovina).

FEMINISTIČKE, ANTIFAŠISTIČKE, ANTIRATNE, ANTIRASISTIČKE, ANTIMILITARISTIČKE AKCIJE:

U ovom periodu organizovale smo sledeće ulične akcije:

Antiratne akcije "Stop ratu u Ukrajini":

Beograd, 26. februar

Beograd, 26. februar – Žene u crnom su organizovale stajanje u crnini i ćutanju u Knez Mihailovoj ulici. Na stajanju su bili istaknuti sledeći transparenti, koji su bili ispisani na srpskom, engleskom, ruskom i ukrajinskom jeziku.

- Žene u crnom protiv rata
- Solidarnost sa mirovnim pokretom u Rusiji i Ukrajini
- Stop ratu u Ukrajini
- Putine, dalje ruke od Ukrajine
- Stop ruskoj agresiji na Ukrajinu

Na ovom protestu učestvovalo je oko pedeset (50), a pridružila se i grupa ljudi iz Rusije i Ukrajine.

Beograd, 1. mart

Beograd, 1. mart – povodom rata u Ukrajini, Žene u crnom su organizovale stajanje u crnini i ćutanju ispred ambasade Ruske Federacije u Beogradu.

Na stajanju su bili istaknuti sledeći transparenti, koji su bili ispisani na srpskom, engleskom, ruskom i ukrajinskom jeziku.

- Žene u crnom protiv rata
- *Solidarnost sa mirovnim pokretom u Rusiji i Ukrajini*
- *Stop ratu u Ukrajini*
- *Putine, dalje ruke od Ukrajine*
- *Stop ruskoj agresiji na Ukrajinu*
- *Stop okupaciji Ukrajine*
- *Dajte šansu miru/Give peace a chance itd.*

U protestu je učestvovalo oko pedeset (**50**) a pridružila se i grupa ljudi iz Rusije, Ukrajine i Belorusije.

bili su istaknuti sledeći transparenti, koji su bili ispisani na srpskom, engleskom, ruskom i ukrajinskom jeziku.

- Žene u crnom protiv rata
- Solidarnost sa mirovnim pokretom u Rusiji i Ukrajini/Solidarity with peace movement in Russia and Ukraine/
- Stop ratu u Ukrajini/Stop the war in Ukraine/Остановите войну в Украине!
- Putine, dalje ruke od Ukrajine/Putin, keep your hands from Ukraine/
- Stop ruskoj agresiji na Ukrajinu
- Stop okupaciji Ukrajine/зупиніть окупацію україни!/Остановите оккупацию Украины!
- Podržavamo ruske dezertere/We support Russian's deserters
- Podržavamo beloruske dezertere/We support Belarusian deserters
- Dajte šansu miru/Give peace a chance

U skupu je učestvovalo oko pedesetak **(50)** aktivistkinja i aktivista.

Na skupu je održan i kontramiting u organizaciji Nove Komunističke partije Jugoslavije. Oni su držali crvenu zastavu sa zvezdom, srpom i čekićem, kao i fotografiju J.V. Staljina. Tom prilikom su vikali: Ne u NATO, Fašizam neće proći (na ruskom), NATO, marš iz Ukrajine, NATO, marš iz Srbije! itd.

Žene u crnom, 1999 →

Beograd, 16. mart – stajanje u crnini i ćutanju u Knez Mihailovoj ulici; bili su istaknuti sledeći transparenti, koji su bili ispisani na srpskom, engleskom, ruskom i ukrajinskom jeziku.

- Žene u crnom protiv rata
- *Solidarnost sa mirovnim pokretom u Rusiji i Ukrajini/Solidarity with peace movement in Russia and Ukraine/*
- *Stop ratu u Ukrajini/Stop the war in Ukraine/Остановите войну в Украине!*
- *Putine, dalje ruke od Ukrajine/Putin, keep your hands from Ukraine/*
- *Stop ruskoj agresiji na Ukrajinu*
- *Stop okupaciji Ukrajine/зупиніть окупацію україни!/Остановите оккупацию Украины!*
- *Podržavamo ruske dezertere/We support Russian's deserters*
- *Podržavamo beloruske dezertere/We support Belarusian deserters*
- *Dajte šansu miru/Give peace a chance*

U skupu je učestvovalo oko pedesetak **(50)** aktivistkinja i aktivista.

Beograd, 30. mart – Žene u crnom su organizovale u Knez Mihailovoj ulici (kod Ruskog cara), antiratni protest u crnini i ćutanju. U antiratnom protestu učestvovala su i članice udruženja 'Pokret Majki enklave Srebrenice i Žepe' iz sela Bajramovići kod Srebrenice.

Na protest su bili istaknuti sledeći transparenti:

- *Stop ratu u Ukrajini! Stop the war in Ukraine! Остановите войну в Украине!*
- *Stop ruskoj agresiji na Ukrajinu! Stop Putinu! Putine, dalje ruke od Ukrajine/Putin, keep your hands from Ukraine!*
- *Stop okupaciji Ukrajine/зупиніть окупацію україни!/Остановите оккупацию Украины!*

- Dajte šansu miru/Give peace a chance!
- Solidarnost sa mirovnim pokretom u Rusiji i Ukrajini/Solidarity with peace movement in Russia and Ukraine!
- Не війна! Ни вайна! Нет войне! Ne ratu! No war!
- Vukovar – Sarajevo – Marijupolj

Protest u kome je učestvovalo tridesetak (30) aktivistkinja i aktivista Žena u crnom je obezbeđivala policija u neprimerenom broju svojih pripadnika koji nisu učinili ništa da spreče uvrede upućene ŽUC-u. Naime, sveštenik Srpske pravoslavne crkve okupljenima vikao:

- Vi ste sekta, antihristi!
- Da vas je sramota!
- Gde vam je Jasenovac?
- Gde vam je Bratunac i Kravica?
- A zločini u Metohiji?

Beograd, 13. april - protest u crnini i ćutanju u Knez Mihailovoj ulici.

Na protestu su bili istaknuti sledeći transparenti:

- Žene u crnom protiv rata
- Za sve žrtve rata
- Solidarnost sa mirovnim pokretom u Rusiji i Ukrajini/Solidarity with peace movement in Russia and Ukraine/

- Stop ruskoj agresiji na Ukrajinu
- Stop okupaciji Ukrajine/зупиніть окупацію україни!/
Остановите оккупацию Украины!
- Solidarnost sa ruskim feministkinjama
- Dajte šansu miru/Give peace a chance
- Stop silovanju žena u Ukrajini!
- Putin = ratni zločinac
- Putina u Hag

Kruševac i Leskovac, 13. april – aktivistkinje i aktivisti mirovne grupe NENA i 'Peščanik' iz Kruševca organizovale su antiratnu akciju u centru Leskovca 'Stop ratu u Ukrajini' u koordinaciji sa ŽUC Beograd. U ovim akcijama učestvovalo je dvadesetak (**20**) osoba.

U ovom periodu takođe smo aktivno učestvovali na protestima protiv rata u Ukrajini u organizaciji inicijative **RUBS** (Rusi, Ukrajinci, Belorusi i Srbi) zajedno protiv rata u Ukrajini: 6. i 19. marta u Beogradu.

FEMINISTIČKE, ANTIRASISTIČKE, ANTIMILITARISTIČKE AKCIJE

Beograd, 2. februar

Beograd, 2. februar „Verujemo Mileni Radulović!“ – Žene u crnom, feministička inicijativa Verujem ti, Ženska solidarnost, CK13, Autonomni ženski centar su organizovale protest ispred Palate pravde povodom početka suđenja Miroslavu Miki Aleksiću, optuženom za silovanja i seksualno zlostavljanje polaznica dramskog studija 'Stvar srca' čiji je bio vlasnik.

Na protestu su bila istaknuta tri transparenta:

- Verujemo Mileni Radulović
- Pravda za žrtve – kazna za počinioce
- Silovali su u ratu – siluju i u miru

U protestu je učestvovalo petnaest (**15**) aktivistkinja i aktivista.

Beograd, 4. februar

Beograd, 4. februar „Svi imamo pravo da migriramo – zajedno protiv smrti na granicama! – u okviru globalne akcije tri (3) aktivistkinje ŽUC-a su lepile po gradskim ulicama letke protiv ubijanja migranata i izbeglica na granicama. Akcija 'Komemoracija' je čin kolektivnog pamćenja i borbe za 'slobodu kretanja svih ljudi, zahtevajući istinu, pravdu i reparaciju za sve žrtve migracija i njihove porodice'. Država Srbija je početkom 2022. izručila državljanina Bahreina koji se od novembra 2021. nalazio u pritvoru u Srbiji itd.

Beograd, 1. mart

Beograd, 1. mart „Verujemo Mileni Radulović!“ -feministička akcija ispred suda (Palata pravde), povodom suđenja sMiroslavu Aleksiću u organizaciji ŽUC-a, Verujem Ti, Ženska solidarnost; učestvovalo desetak (10) osoba.

SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU/TRANZICIONA PRAVDA – FEMINISTIČKI PRISTUP

Ovo je jedna od najvažnijih aktivnosti Žena u crnom. Sastoji se od mnoštvo segmenata: uličnih akcija, radionica, predavanja, stvaranje različitih modela tranzicione pravde sa feminističkog stanovišta, saradnje sa srodnim organizacijama u vidu zajedničkih akcija, (kampanja, konsultativnih sastanka).

KAŽNJIVOST ZLOČINA – PUT DO PRAVEDNOG MIRA: PRAĆENJE SUĐENJA U SPECIJALNOM SUDU

Suđenje za zločin u Bratuncu II

Optužnica tereti *Gorana Stjepanovića*, pripadnika Vojske Republike Srpske, početkom juna 1992. godine vršio zločine nad civilima bošnjačke nacionalnosti i da je silovao Bošnjakinju AA. Glavni pretres je počeo u januaru 2021. godine, ali su, zbog epidemiološke situacije, ročišta često bila odlagana. U ovom izveštajnom periodu održana su dva ročišta:

28. februar

28. februar – Glavni pretres je počeo iznova, jer je sudsko veće promenjeno usled bolesti sutkinje Zorane Trajković. Tužilac je pročitao optužnicu, a optuženi G. Stjepanović je negirao krivično delo koje mu se optužnicom stavlja na teret. Takođe je svedočila *Begajeta Mujić*, svedokinja koja je rekla da u svemu ostaje pri svojim iskazima koje je dala 2006. i 2016. godine.

14. april

14. april – u nastavku dokaznog postupka svedočila je Fatima Demirović. Ona je sudskom veću prvo rekla da poznaje optuženog Gorana Stjepanovića iz vremena pre rata, a potom ispričala svoja saznanja o seksualnom zločinu.

Suđenje za ratni zločin Štrpcima

27. februara 1993. godine - u voz na pruzi Beograd Bar broj 671, u stanici Štrpci, pripadnici vojne formacije *Osvetnici*, koja je delovala u sastavu Višegradske brigade Vojske Republike Srpske, oteli su iz voza **20** lica (18 putnika bošnjačke nacionalnosti, jednog putnika hrvatske nacionalnosti građana Republike Jugoslavije i jedno nepoznato lice), odveli ih u selo Mušići, potom u selo Prelovo, u opštini Višegrad, gde su ih ubili. Do sada su pronađeni posmrtni ostaci četiri osobe. Glavni pretres je počeo tako što je Zamenik tužioca za ratne zločine, *Miojub Vitorović*, pročitao optužnicu, čime je **4. marta 2019.** počeo glavni pretres. Za ovaj zločin optuženi su: Gojko Lukić, Ljubiša Vasiljević, Duško Vasiljević, Jovan Lipovac i Dragana Đekić.

U ovom periodu održana su dva ročišta:

30. mart – Današnji glavni pretres je odložen zbog bolesti članice sudskog veća, sutkinje Zorane Trajković.

18. april – Usled promene u sastavu veća, glavni pretres je počeo ponovo, sa predsedavajućom sutkinjom Snežanom Garotić Nikolić: čitanjem optužnice, izjašnjavanjem optuženih o krivici, otvaranjem dokaznog postupka, iznošenjem odbrane optuženih, čitanjem iskaza svedoka oštećenih itd. Međutim, pretres je prekinut zbog toga što je jednom od optuženih Jovanu Lipovcu pozlilo, pa je isti zakazan za **11. maj 2022.**

Suđenje za ratni zločin u Kravici

Pred Većem za ratne zločine/Specijalni sud u Beogradu osam pripadnika Specijalne brigade Vojske Republike Srpske optuženi su za ratni zločin (ubistvo **1.313** Bošnjaka, u okviru srebreničkog genocida, **13. jula 1995.** godine).

Da podsetimo: Optužnica za zločin u Kravici podignuta je početkom 2016. godine. To je bio početak najznačajnijeg suđenja pred Višim sudom u Beogradu/Specijalni sud, jer se radi o srebreničkom genocidu. Međutim, **14. jula 2017.** godine, Apelacioni sud je doneo odluku da se poništi optužnica za ovaj zločin, koji inače nije kvalifikovan kao genocid, jer je podignuta u trenutku kad Tužilaštvo za ratne zločine/TRZ nije imalo glavnog tužioca. Suđenje je nastavljeno novembra 2017. godine, a ročišta se stalno odlažu zbog nepojavljivanja svedoka, neaktivnosti tužilaštva i odustajanja zaštićenih svedoka usled pretnji koje dobijaju.

U ovom periodu, održano je samo jedno ročište:

30. mart – U ponovnom suđenju za ovaj zločin, članicu sudskog veća, sutkinju Zoranu Trajković zbog bolesti, zamenio je sudija Siniša Petrović. Međutim, ročište koje je trebalo da bude održano **30.3.2022.**

odloženo je je za 12. maj jer se na sudu nije pojavio optuženi Aleksa Golijan, niti advokat G. Petronijević.

(Izveštaje sa navedenih ročišta možete naći na sajtu ŽUC-a)

POSEĆIVANJE MESTA ZLOČINA POČINJENIH U NAŠE IME, KAO I DRUGIH ZLOČINA PROTIV CIVILNOG STANOVNIŠTVA POČINJENIH TOKOM RATA I NAKON RATA NA PROSTORU BIVŠE JUGOSLAVIJE:

**Ljubljana
26. i 27. februar**

Ljubljana/Slovenija, 26. i 27. februar – obeležavanje 30 godišnjice etničkog čišćenja 'Izbrisani' u Da podsetimo: Nakon priznavanja nezavisnosti Slovenija, početkom 1992. godine, slovenačke vlasti su, 26. februara 1992. godine, posebnom uredbom 'izbrisale' iz državnog registra oko 26.000 osoba neslovenačkog porekla, koji su ostali bez dokumenata, prava na boravak, rad i socijalnu zaštitu). U okviru obeležavanja 30 godina kolektiv 'Izbrisanih', kao i aktivisti/kinje iz Slovenije organizovale su debate, izložbe, pozorišne predstave, a učestvovala su organizatorke i aktivistkinje Ženskog suda iz Hrvatske (Nela Pamuković, Marijana Senjak) i Srbije (Stasa Zajović).

(Aktivistkinje ŽUC-a su se susrele sa ženama i porodicama žrtava nakon obeležavanja godišnjice zločina, o čemu je bilo reči u prethodnim rubrikama ovog izveštaja).

ŽENSKA SOLIDARNOST ZA KAŽNJIVOST RATNIH ZLOČINA

– akcije ženske solidarnosti – feminističke etike brige i odgovornosti, činove uzajamne podrške, razmene i saradnje u regiji u cilju izgradnje pravednog mira. Radi se prvenstveno o razmenama i podršci žrtvama zločina počinjenim u naše ime, kao i žrtvama/preživelim iz zločina nad civilima srpske nacionalnosti:

11. februar

11. februar, Potočare/Srebrenica – poseta Memorijalnom centru Potočare; u susretu sa ženama Srebrenice, učestvovala su članice udruženja 'Anima' iz Đulića, sa područja Zvornika i aktivistkinje ŽUC-a iz Beograda.

28, 29. i 30. mart

28, 29. i 30. mart – Ženski mirovni susret – u okviru posete žena Srebrenice Refije Hadžibulić i Nure Mustafić iz sela Bajramovići/Srebrenica organizovano je više aktivnosti:

- Susret sa aktivistkinjama Mreže ŽUC-a;
- Poseta Pančevu – susret sa aktivistkinjama iz Pančeva, zajednička šetnja gradom;
- Poseta Banatskom Brestovcu, kod Pančeva, zajedno sa aktivistkinjama Mreže ŽUC-a iz Beograda, Leskovca, Pančeva;
- Poseta Kovačici (54 km od Beograda) – centru slovačke nacionalne zajednice, centru naivne umjetnosti; pored

obilaska Galerija naivne umetnosti, održan je i susret saumeticama naivne umetnosti iz Kovačice;

- Učešće u protestu 'Stop ratu u Ukrajini' u centru Beograda i povratak u organizaciji ŽUC-a.

MREŽE, KOALICIJE– UZAJAMNA PODRŠKA I SOLIDARNOST

Žene u crnom su pokretačice ili aktivne učesnice brojnih regionalnih mreža, koalicija i saveza, aktivne učesnice u aktivnostima srodnih organizacija radi jačanja uzajamne podrške, solidarnosti, civilnog društva i demokratije u Srbiji i u celoj regiji.

**Radmilovac
18, 19. i 20. mart**

Sastanak Mreže Žena u crnom, 18, 19. i 20. mart 2022. u Radmilovcu kod Beograda

Na sastanku Mreže ŽUC-a učestvovalo je **67** aktivistkinja/sta iz sledećih zemalja: BiH, Belorusija, Crna Gora, Hrvatska, Kosovo, Poljska, Rusija, Srbija, Ukrajina iz **24** grada.

Posle predavljanja učesnica i učesnika, prikazana je prezentacija *Ostavili su trag u nama* (omaž aktivistkinjama i aktivistima na lokalnom, regionalnom i globalnom planu, koje su preminule u periodu od prošlog sastanka (septembar 2021.).

Petak, 18. mart

Petak, 18. mart

„Smeh pod vešalima – Sve što ste želeli da ne znate o ratu na Kosovu“ – autor **Rade Radovanović**, novinar i urednik Danas-a, antiratni/antifašistički aktivista; izdanje: **Most Art Jugoslavija (2021.)**. O knjizi su govorili/e:

Nora Ahmetaj, feministkinja i aktivistkinja za ljudska prava, Priština/ Kosovo je naglasila: „Relevantnost knjige se ogleda u tome da je neko iz Srbije o ovome pisao; knjiga je, najpre, važna zbog obilja činjenica i dokumenata koja su u njoj sadržana; mladi ljudi nemaju poverenja u udžbenike, medije ili političare, svoje stavove zasnivaju na narativima unutar porodice“ itd.

Lino Veljak, filozof, Zagreb: „Knjiga se može svrstati u žanr dokumentarnog romana: struktura i naracija odgovaraju kategoriji romana, a sadržaj odgovara empirijski ustanovljenim činjenicama; za javnost Kosova i Srbije, knjiga ima podjednaki značaj u pogledu suočavanja sa prošlošću; ljudi koji čitaju knjigu moći će da propitaju sopstvene stavove o uzrocima i posledicama NATO bombardovanja; uloga sadašnjeg predsednika Srbije (A. Vučića) tokom devedesetih, kao Ministra za informisanje, može objasniti razloge zbog kojih je sadašnja politička stvarnost Srbije takva kakva jeste“ itd.

Blagoje Grahovac, general avijacije u penziji, ekspert za geopolitiku, Beograd: „Knjiga je svojevrsan udžbenik koji nam nas suočava sa strašnom istinom onoga što se desilo knjiga izaziva katarzu kroz suočavanje sa onim što se desilo; knjiga pokazuje na koji je način sadašnji predsednik u tom periodu cenzurisao i kako je vodio čitav sistem u autocenzuru. Za njega je ovo bilo svojevrsno uvežbavanje za ono što nam se danas dešava“ itd.

Stefan Surlić, politikolog, Beograd: „Naše društvo nema nikakvo znanje o Kosovu i onome što se tamo dešavalo. U Srbiji prevlađuje dominirajući autoviktimizirajući narativ; krivci rata i zločina proglašeni su herojima, a društvo je odbacilo preuzimanje odgovornosti za zločine nad drugima; od nas se traži normalizacija bez pomirenja, a pomirenje bez suočavanja sa prošlošću a neki međunarodni akteri zapostaviće i pomirenje i suočavanje sa prošlošću i to neće izgraditi most između Srba i Albanaca i koji će pre svega učvrstiti autokratiju pre svega u Srbiji“.

Dragan Stojković, izdavač, Beograd: „Knjiga je kao istorijska čitanka, normalizacija odnosa ne može se to uspostaviti bez pomirenja. Pomirenja nema bez znanja činjenica i priznavanja činjenica. Knjiga predstavlja pruženu ruku prema Kosovu, prema našim građanima Albancima, da se nađemo na zajedničkom poslu katarze od bolesti nacionalizma da bismo mogli da živimo i da napredujemo u budućnosti“.

Rade Radovanović, novinar, Beograd: „Knjiga ima snažan odjek po svim krajevima bivše Jugoslavije; objašnjava kompleksnost tog perioda, hrabrost i tešku poziciju pojedinih unutar bezbednosnih i vojnih struktura da se suprotstave“ itd.

Razgovor je moderirao Stefan Milosavljević, politikolog, aktivista ŽUC-a, Beograd/Hale, Nemačka.

Quo vadis, Aida? (101 min.) – projekcija filma bosansko-hercegovačke rediteljke i scenaristkinje Jasmile Žbanić. Ova ratna drama prati sudbinu Aide, koja radi kao prevoditeljka za mirovne snage UN u Srebrenici. Kad su srpske oružane formacije okupirale grad, Aidina porodica i hiljade stanovnika traže zaštitu unutar UN kampa. Aida pokušava da spase svoju porodicu od sigurne smrti...Glavne uloge tumače: Jasna Đuričić, Boris Isaković, Izudin Bajrović, Raymond Thirty, Emir Hadžihafizbegović, Boris Ler, itd. Premijera filma je održana na festivalu u Veneciji, septembra 2020, a film je nominovan odabran za nagradu Oskar, 2021. prograšen je najboljim evropskim filmom.

Subota, 19. mart

Subota, 19. mart

Kontinuitet seksualnog nasilja nad ženama - i u ratu i u miru... – nastavak teme sa prethodnog sastanka Mreže (septembar 2021.)

Pravni okvir i suočavanje silovanih žena sa stigmom – slučaj Kosovo – *Nora Ahmetaj, aktivistkinja za ljudska prava i feministkinja, Priština/Kosovo.*

Na početku izlaganja, Nora je naglasila da se „tokom oružanog sukoba na Kosovu nije se pričalo o silovanju, a znamo da se to dešavalo“. U nastavku je govorila o borbi za zakon o ratnom zločinu silovanja na Kosovu: „Ženski pokret 2012. godine je počeo pritisak na promenu zakonodavstva. Krenule smo na ulice, a potom u Skupštini uz podršku poslanica pokreta Samoopredeljenje/Vetevendosja. Posle tri godine smo uspele da promenimo zakon. Od 2012. do 2018. godine borile smo se da žene dobiju status, a onda da se krene sa implementacijom. Tadašnja predsednica Kosova Atifete Jahjaga je uticala da se formira Verifikaciona komisija, sastavljena od 9 osoba-svaka stranka ima svog predstavnika, ali je 5 njih iz civilnog društva. Sada ima 1200 aplikacija, od čega je 900 prihvaćeno, a 222 su odbijene.

Zakon prepoznaje šest kategorija civilnih žrtava rata. Najviše dobijaju porodice poginulig boraca – 460 eura. Silovane žene dobijaju 230 eura u vidu reparacije. Po zakonu na Kosovu ne smeš da dobiješ dve penzije. To je naredio Međunarodni monetarni fond. Ima žena koje su digle ruke od svoje manje penzije da bi dobile više para od penzije svojih muževa. Svega 30 žena je bilo toliko hrabro da pokrene sudske postupke. Imali smo prvu presudu i taj silovatelj je osuđen na 10 godina; drugi slučaj je u postupku“.

Nora se osvrnula na **proces verifikacije žrtava ratnog zločina silovanja**: žene apliciraju kod jedne od četiri ženske grupe koje se bave ratnim zločinom silovanja, ali se kasnije suočavaju sa ponižavajućim tretmanom unutar državne komisije za verifikaciju.

Žene žrtve ratnog zločina silovanja suočene su sa **stigmatizacijom**: „Umesto da se dobije podrška, zajednica najviše pritiska, pogotovo po selima ili malim opštinama. Žene imaju pritisak unutar porodica od dece, i od društva. Mali je žena broj čije porodice znaju (šta im se desilo), malo je muževa ih podržavaju, a ima i onih koji stalno prave probleme. Zajednice kontrolišu žene. Žene jednom mesečno idu da pokupe tu reparaciju. One kupuju hranu za porodicu, za decu, njima praktično ništa je ostane. Ima žena koje sve daju svojim muževima. Za vreme pandemije tukli su ih muževi, koji uglavnom u građevinarstvu, a sada su bili kući. Institucije su strašne, ali zajednica je još gora. Žena koja vodi organizaciju u Glogovcu mi kaže da ljudi za njenu organizaciju zovu organizacija sramote ili bruke. Zakon je fantastičan, ali samo je to na papiru...’

Moderirala: Sanja Pavlović,

Autonomni ženski centar, Beograd

Povratak/Kthimi (21 min.): drama Albanke silovane u ratu 1999. na Kosovu, rediteljke Bljerte Zećiri/Blerta Zeqiri (2012.).

Razgovor posle filma **Povratak** je bio fokusiran na sledeća pitanja:

Nepravda prema ženama koje su pretrpele ratni zločin silovanja kako na nivou porodice, tako i cele zajednice – optuživanje, odbacivanje, krivica, stid, besa muškarca koji nije mogao da odbrani ženu ‘čast i obraz’: ‘Svaka silovana žena je osuđena na osećanje stida i krivice bez obzira na obrazovanje, da li je iz sela ili grada’ (*Snežana, Kraljevo*); ‘Na Balkanu nema empatije prema žrtvama ratnih zločina, posebno silovanja – ni od strane porodice i društva’ (*Violeta, Beograd*) itd.

O traumama ratnog zločina silovanja govorele su aktivistkinje iz BiH: ‘Ja sam se plašila silovanja 1992. Samo sam željela metak u čelo da to moja djeca ne vide. Počela sam da se plašim čovjeka kao živog bića’ (*Šehida, Srebrenica*).

SPOROVI U FEMINIZMU – PITANJE TRANSRODNOSTI – feministički diskusioni kružok/FDK

Staša Zajović je objasnila razloge za ovaj FDK:

- Zato što smo od početka našeg djelovanja stvarale i stvaramo siguran prostor za različitost i razne vidove ugnjetavanja: sa našim saveznicima dezerterima i pobunjenicima protiv rata; žrtvama zločina počinjenih u naše ime i svih drugih zločina; osobama homoseksualne orijentacije; izbeglicama, u svim izbegličkim talasima, romskim stanovništvom...
- Zato što se oko transrodnog, smanjio ili čak, ukinuo prostor

kritičke rasprave, zato što se umesto ozbiljnih argumenata (ili u nedostatku istih) pribegava napadima, koji izazivaju rascep/fragmentaciju, unutrašnje sukobe do slabljenju pa i podele i feminističkog i trans pokreta itd.

- Zato što odustajanje od debate i insistiranje na 'nepogrešivim' stavovima takoreći dogmama, nije svojstven feminističkom pokretu i generalno, kulturi levice kojoj pripadamo ili pretendujemo da pripadamo itd.
- Zato što se zalažemo za priznavanje jednakosti borbi, za priznavanje autonomije svih borbi, jer se te borbe međusobno preklapaju i ukrštaju.
- *Zato što se zalažemo za pažnjivost prema raznim borbama:* imamo svoje prioritete, ali ne smemo biti nemarni i nepažljivi prema drugim borbama...
-

Prva sesija,

Prva sesija, 15:15 – 16:45 – TRANSRODNOST?

Predavačica: **Zorica Mršević,**
Fakultet za evropske pravno-političke studije,
Novi Sad; Institut za društvene nauke, Beograd

Govorila je o pojmu transrodnosti; o transrodnom pokretu – identitetima transrodnog pokreta; posledicama nekonvencionalnog rodnog i polnog identiteta; seksualni diverzitetima u narodnim zajednicama, kao i o prevazilaženju tradicionalnih (binarnih) polno-rodni podela itd.

Moderatorka:
Bojana Malinovska, Fakultet političkih nauka,
Beograd i aktivistkinja ŽUC-a.

Ja kada sam bio klinac bila sam klinka (33 min.) - projekcija dokumentarnog filma u režiji Ivane Todorović iz 2013. godine prati život trans žene Gordane Mitrović.

(Sporovi između feminističkog i transrodnog pokreta – da li su trans žene žene?; u čemu je problem samoidentifikacije/samoodređenja?; stavovi unutar akademske zajednice; politika uključivanja/inkluzije/savezništva...

Moderatorke: Tanja Marković i Staša Zajović

Učestvovali/e:

Sanja Milojević, feministička aktivistkinja, London (zoom)

Nela Pamuković, Centar za žene žrtve rata, Zagreb

Jovan Ulićević, građanski aktivista, Podgorica

Daša Duhaček, Centar za ženske studije, Beograd

Laura Pejak, IZAĐI, Novi Sad

Aleksa Milanović, Talas, TIRV, Beograd

Nora Janković, Talas, TIRV, Beograd

Prenosimo najvažnije tačke debate:

Jovan Ulićević je govorio ***o globalnom rastu antirodnog pokreta koji napada i prava žena i prava trans osoba; o mogućnostima savezništva između trans pokreta i feminizma:*** „Za mene trans aktivizam jeste feminizam i potpuno mi je vještačka podjela na dva različita pokreta. U feminističkom pokretu postoje podjele po raznim pitanjima, nemamo konsenzus o gomili pitanja. Ne bih volio da vodim debatu o tome da li su trans žene žene, to mi je vrlo uvredljivo“. Jovan se založio za to da se ***sporna pitanja rešavaju uz jasno vrednosno određenje, poštovanje dostojanstva:*** „Trebalo da razgovaramo o stvarima koje nas zabrinjavaju: sigurni ženski prostora, toaleti, samoidentifikacija. U takvim razgovorima je jako važno da zadržimo dostojanstvo i da ne upadnemo u preispitivanje nekih ključnih vrijednosti. Naprimjer, relativizacija ratnih zločina ili nasilja, ne mogu da bude predmet debate. Ja bih volio da se ovdje vrednosno odredimo, odnosno da li smo za politiku uključivanja ili isključivanja. Koliko god da je dobrih stvari uradio, feminizam je imao svoju istoriju isključivanja brojnih žena iz svojeg pokreta. Ja bih volio da ta istorija bude stvar prošlosti“.

Daša Duhaček se osvrnula ***na opasnosti esencijalizma u definisanju žene i svođenja žene na biologiju:*** „Odavno je prevaziđena polarizacija pol-rod, to je ona floskula pol je biologija, šta zapravo i nikada nije bilo tako formulisano, a rod je društvena konstrukcija. Kada se u istoriji feminizma rod pojavio, teorijski i politički, samo je poslužio samo kao oruđe da prepoznamo po kojima smo sve osnovama diskriminisane, a ne kao neki ideal koji treba da zastupamo. To je prosto teorijsko i političko oruđe i samo se o tome radi“

Nora Janković je govorila o **dodirnim tačkama rodno kritičkog feminizma i nekih zahteva desnice**: „Desnica pokušava da zadrži idealno prirodno stanje 'normalnost'. To sam, na žalost, krenula da vidam i kod nekih feministkinja. Prirodnost se izjednačava sa moralnošću, sa etičnošću. Konkretno, mislim na to da brane trans osobama da pristupe hormonskoj terapiji jer menjaju svoje prirodno telo. Ja u tome vidim njihove ekstremne stavove“.

Nela Pamuković je upozorila na **opasnost ukidanja kategorije pola, što može voditi poništavanju tekovina feminističkog pokreta u borbi protiv nasilja prema ženama i svih vidova polne diskriminacije**: „Ukidanje spola predstavlja strukturalni problem jer se ukida nešto za šta smo se godinama borile: *prvo*, izborile smo se za međunarodne konvencije i dokumente koji govore o diskriminaciji temeljem spola. *Brisanjem spola* mi gubimo te instrumente; *drugo*, radi se o sigurnim ženskim prostorima koje smo osiguravale desetljećima i krvavo se za njih borile i nikako ne smjemo od njih odstupiti i *treće*, mi smo još u fazi da dokazujemo da je problem nasilja prema ženama naša realnost i ogroman društveni problem, naše institucije proglašavaju žene obiteljskim nasilnicima, a sada evo promjenom, brisanjem spola, ispašćemo i silovateljice“.

Učesnice i učesnici kružoka se se osvrnuli/e na **sporove u vezi sa hormonskim terapijama kod maloletničke populacije, blokatorima puberteta – lična iskustva i stavovi trans aktivista/kinja i feministkinja...**

'Blokator puberteta je hormon lek koji se koristi da bi odložio početak puberteta (...); primenjuje i kod cis dece i trans dece da bi se odložio pubertet koji dolazi; trans deca su ona deca čiji se rod ne uklapa sa polom...' (Nora)

'Mi možemo iz svojih sopstvenih iskustava da vam govorimo kako smo se osećali kao trans deca (...); ta priča da trans deca ne postoje, možemo da vam demantujemo iz ličnog iskustva' (Aleksa)

'Trans pokret nema nikakav konsenzus da đeca treba da idu na hormone i operacije (...); za onu djecu za koju se ispostavi da su trans, blokatorima hormona se sprečava jedan izuzetno stresan period. Meni je u periodu puberteta, menstruacija bila užasno stresna, jer ja sam u svojoj glavi bio dječak' (Jovan)

'Osobno sam negdje stavila granicu oko pitanja blokatora puberteta, naročito zagovaranja za što niže granice. Pokret LGBT to sada jako zagovara. Ja sam tu sebi stavila granicu u svom aktivizmu, kada je pitanje dosta male djece, a vidjela sam dosta propagande u tom smjeru' (Nela).

Diskriminacija trans osoba u našem okruženju, u porodici i društvu; zakonske prepreke u ostvarivanju prava...

'Postoji ogromna marginalizacija trans osoba i mislim da je to nivo marginalizacije koji je većinskoj populaciji prosto nezamisliv. To je isključenost iz društva - ne mogu da se zadovolje elementarne ekonomske potrebe, da ostvaruju normalan porodični život jer jako često trans osobe bivaju odbačene od svoje porodice ili čak izbačene iz kuće maltene na ulici ili preživljavaju od jednog do drugog prijatelja...' (Laura)

O savezništva, o ukrštanju borbi, uzajamnoj podršci, solidarnosti – završne reči učesnika/ca panela

'Ja sam u trans aktivizmu u Srbiji od 2007. godine, naš pokret ovde je uvek negovao feminističke principe. Znači, niko ne želi da isključi žene i jednostavno naš pokret na tome počiva. Verujem duboko da naši pokreti mogu da se ujedine, da svi konflikti mogu da se prevaziđu, da ih ostavimo iza sebe i da radimo za dobro svih žena i trans osoba' (Aleksa)

'Izašli smo iz zone komfora. Za mene je to bilo radikalno hrabro. Bez toga nema zajedničke borbe, a mislim da je veliki luksuz nemati zajedničku borbu' (Jovan).

'Ja dolazim iz organizacije koja je takođe tužena donatorima i protiv koje je spoveden pravi lov na vještice i nakon kojeg je nastupila zaleđena atmosfera u kojoj se niko ne usuđuje progovoriti. Svaka čast ŽUC- u što su se usudile' (Nela).

'Hvala za ovaj podsticaj i početak razgovora. Mislim da je to dragoceno. Ovo je sjajan početak i treba da se nastave, i druge organizacije. Ima sporova, potpuno se slažem sa tim. O tim sporovima treba da razgovaramo...' (Daša).

(Integralni tekst debate na bhs jezicima možete naći na sajtu ŽUC-a)

Kuda idemo sada? –O izborima 03. aprila 2022. godine – debatu je moderirala **Nastasja Radović**, novinarka, aktivistkinja ŽUC-a. Razgovor o izborima na tri nivoa: lokalnim, nacionalnim i predsjedničkim počeo je iznošenjem argumenata o bojkotu prethodnih izbora održanim juna 2020 jer nisu postojali epidemiološki ni elementarni uslovi za demokratske i fer izbore.

U debati su učestvovali/e: **Zoran Vuletić**, *Građanski demokratski forum*, **Biljana Đorđević**, *Ne davimo Beograd/Koalicija Moramo*; **Teodora Gavran**, *Ekološki ustanak*, **Aleksandar Kraus**, *Levi samit*, *Solidarnost*.

U razgovoru o „tabu“ temama u Srbiji: *nezavisnosti Kosova, genocidu u Srebrenici, sankcijama Rusiji* učesnici/e su imali oprečne stavove: od neophodnosti priznavanja nezavisnosti Kosova (Z. Vuletić do irelevantnosti tog pitanja u odnosu na ekologiju i svakodnevni život (T. Gavran i B. Đorđević). Što se tiče genocida u Srebrenici, svi su saglasni u tome da je neophodno uvažavati sudski utvrđene činjenice i presude međunarodnih sudova pravde, tj. da je u Srebrenici počinjen genocid. Takođe su saglasni da je u Ukrajini Rusija izvrila agresiju, ali većina smatra da će sankcije pogoditi obične ljude itd.

Sesija

Sesija – **Dogovori o zajedničkim aktivnostima u narednom periodu**

Evaluacija: Šta ste dobile/i u ova tri dana? (Ervina Dabižinović, Herceg Novi)

Učesnici/e su naveli sledeće:

Pitanje transrodnosti je imalo izuzetan emotivni i politički značaj: samo pokretanje teme je važan politički čin; osvešćen je deficit znanja o transrodnom pitanju i zato je neophodno sticanje znanja o položaju i problemima trans osoba; širenje prostora za solidarnost: 'Mnogo smo naučili o trans pokretu' (*Violeta, Beograd*); 'Najvažnije mi je ovo što sam naučila o transrodnosti, nije sramota neznati' (*Mira, Tuzla*); Nisam ništa znala o trans osobama, a sad sam dobila direktne informacije' (*Suvada, Đulići*); 'Najveći utisak za mene je bila debata o transrodnosti, gde sam puno naučila' (*Ljiljana, Beograd*); 'Pitanje transrodnosti mi je bilo najvažnije, sa tim sam se prvi put susrela' (*Verica, Kruševac*);

'Najvažnija tema mi je transrodno pitanje o kome nisam ništa znao' (*Stefan, Beograd/Hale*); 'Meni su transrodne osobe bile novo iskustvo' (*Reiha, Merima, Tuzla*); 'Transrodne osobe su mi nove i žao mi je što se nalaze u toj situaciji, što nisu prihvaćene' (*Milka, Leskovac*); 'Tema transrodnosti je bila najedukativnija' (*Nastasja, Beograd*); 'Pokrenuto je veoma bitno pitanje transrodnosti' (*Snežana, Kraljevo; Fahrudin, Novi Pazar; Vladimir, Leskovac, Ervina, Herceg Novi, Staša, Beograd*).

Razgovor o Ukrajini, Belorusiji, Rusiji – susreti i svedočenja aktivistkinja sa terena 'iz prve ruke', koncert ukrajinske umetnice Saše - aktivistkinje i aktivisti iz svih zemalja bivše Jugoslavije su ocenile da je to bio izuzetno dragocen događaj, da su dosta naučile u atmosferi poverenja, bliskosti, solidarnosti...

Izvanredno izlaganje Nore Ahmetaj, aktivistkinja za ljudska prava i feministkinja, Priština/Kosovo

'Jako puno smo naučile. Nora je dala nove uvide o situaciji i položaju silovanih žena na Kosovu' (*Ljilja, Pančevo, Violeta, Ramiz, Tuzla; Zinaida, Nastasja, Beograd; Mira, Tuzla; Miloš, Beograd itd.*).

U vezi sa Kosovom, brojne aktivistkinje i aktivisti su ocenile da je promocija knjige '*Smeh pod šlemom – sve što niste hteli da znate o ratu na Kosovu*' autora Radeta Radovanovića, izuzetan *dokument o ratu, hrabar moralni i politički čin*'.

Dragoceno iskustvo aktivista koji su prvi put učestvovali na sastanku Mreže, kao i kontinuitet zajedničkog promišljanja, razmene, druženja: 'Cjelokupni događaj mi je bio značajan, jer sam prvi put ovjde. Imao sam priliku da čujem različite perspektive što je sve važno za moj budući aktivizam' (*Nikola, Bijelo Polje*); 'Prvi put sam ođe. Intenzivno iskustvo. Oduševljen sam. Značajno mi je što smo bili u prostoru mirovnog pokreta. Sve diskusije o mirovnom pokretu su mi bile značajne' (*Jovan, Podgorica*); 'Sve mi je bilo važno, naučila sam i čula i sve mi je od koristi' (*Enesa, Đulići/BiH*); 'Velika zahvalnost ŽUCu i meni je velika privilegija da sam tu, jer svaki put saznam nešto više' (*Šehida, Srebrenica*) itd.

Integralni tekst o sastanku Mreže na bhs jezicima možete naći na sajtu ŽUC-a

OBRAZOVNI PROGRAMI

Obrazovni programi -- pored već navedenih, u ovom izveštajnom periodu realizovani su, u okviru Mreže, i sledeći obrazovni programi (ženski mirovni aktivizam, feministički diskusioni kružoci, debate):

Ženski mirovni aktivizam, Đulići, Bosna i Hercegovina

Obrazovni program koji udružuje građanki „Anima“ iz Đulića i Žene u crnom, Beograd organizuju od početka 2016. godine. Susreti u okviru Ženskog mirovnog aktivizma jačaju povjerenje, uzajamnu podršku i solidarnost, šire prostore ženske autonomije i samopouzdanja.

I ovaj susret je nastavak dugogodišnje saradnje, prijateljstva, uzajamne podrške i zajedničkog rada „Anime“ i ŽUC-a:

Đulići, 28. mart

Đulići, 28. mart – učestvovalo je **21** žena iz desetak sela sa područja Zvornika.

U razgovoru o ratu u Ukrajini: Šta te najviše brine i **plaši?**, žene su navele:

Strah da se rat ne ponovi, a to za nas znači:

Retraumatisacija – oživljavanje ratnih trauma: 'Već smo svašta proživjele, ne znam kako bih to ponovo preživjela';

Strah da ponovo ne budemo protjerane iz kuća jer smo uložile sve što smo imale da ponovo izgradimo kuće i obnovimo život: 'Čini mi se nikad više ne bih mogla da odem iz kuće, samo da bude mira.'

Strah od silovanja od raznih vojnika i vojski: 'To bi me najviše uplašilo...'

Strah da nećemo naći naše nestale i ukopati ih ako se ponovo zarati; strah od gledanja TV: 'sve vijesti o ratu uznemiravaju, zato gledam serije...'

Što se tiče *odgovorosti za rat*, učesnice su navele: Putin i SAD, a Ukrajinci 'brane svoju zemlju, oni su napadnuti, kao što i mi bili'. Ukratko, žene nemaju ni volje ni znanja da se bave 'geopolitičkim' pitanjima...

U završnoj sesiji dogovorale smo se o zajedničkim aktivnostima u narednom periodu.

U ovom periodu održani su i sledeći događaji u organizaciji ŽUC-a ili srodnih organizacija civilnog društva (diskusioni kružoci, predavanja, promocije knjiga...). Navodimo ih hronološki:

Beograd, 8. januar

Beograd, 8. januar „Bosna i Hercegovina u raljama srpskog sveta“ – tribina u organizaciji Građanskog demokratskog foruma/GDF, Helsinškog odbora za ljudska prava, Saveza antifašista Srbije i Žena u crnom u prostorijama GDF-a a učestvovali su: *Aleksandar Sekulović*, Savez antifašista Srbije i *Izabela Kisić*, Helsinški odbor za ljudska prava, u prisustvu desetak (10) osoba.

Beograd, 5. februar

Beograd, 5. februar – debata o predstojećim izborima (3. april) u organizaciji: Helsinškog odbora za ljudska prava, Savez antifašista Srbije, Građanskog demokratskog foruma/GDF u prostorijama GDF. Uvodničari: Zoran Vuletić, GDF i Aleksandar Kraus, Savez antifašista Srbije; prisutnih 11 osoba.

Novi Sad, 19. februar

Novi Sad, 19. februar – „Holokaust u književnim delima – svedočenja i razmišljanja preživelih u logorima, (ne)izrecivost iskustva; dužnost da se svedoči, prenese istina - feministički diskusioni kružok/FDK u organizaciji Centra za ženske studije i istraživanja, Novi Sad i Žena u crnom, Beograd.

Predložak za razgovor su bila književna dela:

Chil Rajchman: Ja sam poslednji Židov, Treblinka 1942-1943 (rođen u Poljskoj 1914. preživeo je pakao Treblinke i nakon bekstva iz logora, skrivao se do kraja rata. Emigrirao je 1946. u Urugvaj gde je i umro 2004. – govorio *Lino Veljak*, Filozofski fakultet, Zagreb

O Holokaustu u delima: Imre Kerteš/Imre Kertesz (Nobelova nagrada za književnost 2002. godine za delo „Čovjek bez sudbine“);

Amos Oz: O prenošenje evropske traume i evropskog sukoba van Evrope (na osnovu njegove knjige 'Priča o ljubavi i tmini' - govorila Staša Zajović, Žene u crnom

Nakon toga, govorili su učesnici/e FDK: Relja i Silvija Dražić, Svenka Savić, Edita Jankov, Margareta Bašaragin, Uglješa Belić itd. Na ovom FDK-a održanom u prostorijama udruženja „Iz KRUGA Vojvodina“ učestvovalo je **15** osoba iz Novog Sada, Subotice, Beograda.

Novi Sad, 21. februar

Novi Sad, 21. februar – Mirovni susret u organizaciji Žena u crnom, Beograd, CK 13, Novi Sad i Udruga Humanitarno-kulturni centar iz Vukovara održan je u prostorijama društvenog centra CK 13 Novi Sad. U okviru ovog susreta organizovana je projekcija dokumentarnog filma:

„KPJ i Vukovar – od nastanka do nestanka“ (57 min.) u produkciji Udruge Humanitarno-kulturni centar (2021.); reditelj *Milan Paun*, Hrvatska.

Ovaj dokumentarni film prikazuje nastanak Komunističke partije Jugoslavije u Vukovaru 1920. godine i prati odnos KPJ i Vukovara kroz 70 godina, sve do nestanka KPJ 1990. godine i razaranju Vukovara 90-ih od strane srpskih oružanih formacija.

U razgovoru nakon filma učestvovali/e su: *Borislav Prodanović*, CK 13, *Staša Zajović*, Žene u crnom, *Nikola Tarle*, Udruga Humanitarno-kulturni centar, Vukovar, *Lino Veljak*, Zagreb, *Aleksandar Kraus*, Savez antifašista Srbije, *Milan Paun*, *Bojana Malinovska*, *Nastasja Radović*, *Tamara Spaić*, aktivistkinje ŽUC-a. Ovom događaju prisustvovalo je **25** osoba.

Ispitivanje i maltretiranje Vukovarca na graničnom prelazu Bačka Palanka: Na povratku u Vukovar, na graničnom prelazu Bačka Palanka, oko 23 sata, četiri pripadnika SDB-a su oko dva ipo sata zadržali i ispitivali Nikolu Tarlea (iz Udruge Humanitarno-kulturni centar). Postavljali su mu pitanja šta je pričao na tribini, zašto dolazi u Srem, gde je upoznao Stašu Zajović, s kim se viđa, ko istražuje nestale Srbe i slično. Potom su mu oduzeli mobilni telefon i omogućili da nastavi putovanje.

2. mart

2. mart – „Jačanje žena pogođenih ratnim seksualnim i rodno zasnovanim nasiljem na Zapadnom Balkanu – za kulturu priznavanja i pomirenja“ (*“Amplifying Voices of Women affected by war-related SGBV in the Western Balkan- For a culture of Recognition and Reconciliation”*). Radni sastanak (online) u okviru regionalnog projekta u kojem su učestvovali aktivistkinje partnerskih sa Kosova, BiH, Srbije (Autonomni ženski centar, Inicijativa mladih za ljudska prava i Žene u crnom), kao i predstavnice fondacije medica mondiale, Nemačka, koje podržavaju navedeni projekat.

Beograd, 23. mart

Beograd, 23. mart “Antiratni otpor Devedesetih” – tribina u organizaciji Centra za jugoslovenske studije održana je u Domu

Omladine. U ime ŽUC-a učestvovala je *Stasa Zajović*, koja je govorila o ženskom mirovnom pokretu Devedesetih; *Dejan Ilić* (književnik) koji je govorio o izazovima i dostignućima na polju tranzicione pravde i prava; *Ajna Jusić*, aktivistkinja organizacije "Zaboravljena djeca rata" iz Sarajeva (online).

Sarajevo, Tuzla, Srebrenica 18.-24.

Sarajevo, Tuzla, Srebrenica 18.-24. april „Europa today/Evropa danas“ – u okviru Trećeg međunarodnog susret/event održano je više aktivnosti:

22. april, Sarajevo – debata na Fakultetu političkih nauka o: politici EU prema migrantima/izbeglicama, o agresiji Rusije na Ukrajinu itd.

23. april, Tuzla – u susretu sa NVO 'Amica' bilo je reči o: o političkoj situaciji u BiH i ulozi međunarodne zajednice u rešavanju aktuelnih problema, regionalnoj politici prema BiH, uticaju Srbije i Hrvatske.

23. april, Memorijalni centar Potočari/Srebrenica – Udruženje žena Srebrenice informisala je učesnike međunarodnog susreta: o borbi za pravična suđenja odgovornima za genocid i druge ratne zločine, uključujući i proces protiv pripadnika Holandskog bataljona UNPROFOR-a.

Navedeni susret organizovala je NVO 'Adriatic green-net onlus' Montefalcone/Monfalcone, Italija, učestvovala su: Nastasja Radović, Tanja Marković (ŽUC, Beograd) i Branka Ćurčić, Grupa za konceptualnu politiku, Novi Sad.

SOLIDARNOST JE NAŠA SNAGA

Akcije solidarnosti – sa pripadnicama/ima ugroženih i obespravljenih manjinskih zajednica (socijalno-klasnih, etničko-rasnih, seksualnih), građanima/nkama čija su ljudska prava (radna, obrazovna, kulturna), ugrožena.

I Solidarnost sa ratnim izbeglicama: Žene u crnom su započele 2013. kada su organizovane solidarne akcije protiv rasističkih napada koji su kulminirali krajem 2013 godine i od tada pa do sada Žene u crnom organizuju mnoštvo aktivnosti, o čemu možete naći informacije na sajtu Žena u crnom. Aktivnosti solidarnosti su međusobno isprepletene, istovremeno uključuju više dimenzija – mirovnu, humanitarnu, umetničko-aktivističku, informativnu...

Direktna pomoć i podrška na terenu:

Pljevlja, Crna Gora (na granici između Crne Gore i Bosne i Hercegovine): 29. aprila aktivisti/kinje ŽUC-a (Violeta Đikanović i Stasa Zajović) posetile su otvoreni centar Bona Fide i pružile humanitarnu pomoć i podršku izbeglicama. Bona Fide organizuje pomoć i podršku izbeglicama od 2017. i do sada je više hiljada izbeglica i migranata sa Bliskog istoka prošlo kroz ovaj centar, u kojem mu pružaju humanitarnu pomoć i solidarnu podršku.

II Solidarna podrška i pomoć ukrajinskim izbeglicama i antiratnim aktivistima/kinjama iz Rusije u Beogradu – od početka agresije Rusije protiv Ukrajine, februara 2022. godine ŽUC je uspostavio kontakte sa ukrajinskim izbeglicama, kao i antiratnim aktivistkinjama i aktivistima iz Ruske federacije, koji su potražili utočište u Srbiji bežeći od rata ili od represije u Rusiji. Solidarnost se ispoljavala kroz podršku i učešće u protestima protiv rata u organizaciji inicijative RUBS (Rusi, Ukrajinci, Belorusi i Srbi zajedno protiv rata); kroz uključivanje u razne aktivnosti ŽUC-a: proteste, debate, druženja...

III Solidarnost sa učesnicima/ama protestnog kampovanja - ekološkim aktivistima/kinjama iz cele Srbije - od 10. februara 2022. kampovali u Pionirskom parku u neposrednoj blizini Predsedništva Srbije, tražeći trajnu zabranu kopanja litijuma (kompanija Rio Tinto) u Srbiji. Aktivistkinje ŽUC-a su ih posećivale, uz skromnu humanitarnu pomoć (12, 13, 14. februara). Aktivistkinje ŽUC-a takođe su učestvovala u protestima ekološkog pokreta, koji su počeli u Srbiji krajem novembra 2021. i to: blokadom autoputa i saobraćajnica, što je bilo praćeno policijskim nasiljem itd.

Pored već navedenih, u ovom periodu pratile smo i sledeća suđenja:

I Suđenje

I Suđenje u Ivanjici – Solidarnost sa porodicom Milivojević iz Lučana – krivični postupak protiv generalnog direktora fabrike naoružanja "Milan Blagojević-Namenska" iz Lučana - Radoša Milovanovića i dvojice rukovodilaca iz iste fabrike (Vladimira Lončarevića i Tome Stojića). Oni su optuženi da su 'izvršili teško krivično delo protiv opšte sigurnosti' jer su 14. jula 2017. godine, nakon eksplozije baruta poginuli radnici Milomir Milojević i Miloško Ignjatović. U ovom izveštajnom periodu održano je više ročišta:

17. mart – svedočio je Milovan Milivojević, otac poginulog Milomira Milivojevića; on je ponovio optužbe rukovodilaca fabrike u vezi sa pogibijom sina.

29. april - sudija je konstatovao da je prvooptuženi **Radoš Milovanović** preminuo 21. aprila 2022. godine, zbog čega je obustavljen postupak protiv njega. Svedočile su majka i sestra preminulog Milomira Milivojevića, Nela Milivojević i Mirjana Milivojević-Tadić, ponavljajući optužbe i potpunu odgovornost fabrike i njenih rukovodilaca sa pogibiju Milomira. Takođe je svedočila i zaposlena radnica-kontrolorka u Namenskoj industriji Maja Kovačević.

II Suđenje

II Suđenje Miroslav Mika Aleksić za silovanje i seksualno zlostavljanje

Januara 2021. – nekoliko bivših polaznica škole glume „Stvar srca“ iznelo je optužbe za silovanje i seksualno zlostavljanje protiv svog bivšeg učitelja glume Miroslava Aleksića.

21. aprila 2021. – podignuta je optužnica protiv Miroslava Mike Aleksića. On je uhapšen i u pritvoru je proveo osam meseci, kada je pušten da se brani sa slobode.

Februara 2022. – počeo sudski postupak protiv Aleksića je posle više odlaganja i završnih pripremnih ročišta:

2. februar – na suđenju je optuženi M. Aleksić rekao je da će se do kraja života boriti protiv optužbi jer je 'deo srpskog naroda i kulture' itd. On je istakao da su 'oštećene pripremane za suđenje mesecima, da je sve timski organizivano – od psihologa, policajaca, pa do medija i NVO'.

4. april - u nastavku dokaznog postupka nastavljeno je iznošenje odbrane optuženog Miroslava Aleksića. Optuženi se izjašnjavao po tačkama optužnice vezanim za oštećene Jefimiju Vujović, Mašu Đorđević i Ivanu Velinović, koje su sve u vreme izvršenja krivičnog dela bile maloletne.

Optuženi je negirao navode optužnice, uz dikvalifikacije i gnusne seksističke uvrede protiv žrtava ('glupača 'narcistički poremećaj ličnosti', nemisleće osobe', 'nebitne' itd.

28. april - glavni pretres je otkazan zbog bolesti sudije.

III Suđenje

III Suđenje za paljenje kuće novinara Milana Jovanovića - Bivši predsednik Opštine Grocka Dragoljub Simonović, optužen je da je podstrekavao na paljenje kuće novinara portala Žig info. Jovanovića. Naime, 12.12.2018. ovom novinaru je podmetnut požar u kojem mu je izgorela kuća. Bivši predsednik opštine Grocka Dragoljub Simonović bio je osuđen na 4 godine i 3 meseca zatvora. Međutim, 24. decembra 2021. Apelacioni sud u Beogradu ukinuo je osuđujuću presudu za paljenje kuće novinara Milana Jovanovića, vrativši predmet Drugom osnovnom sudu u Beogradu na ponovno suđenje. U ovom izveštajnom periodu suđenja su, u poslednjem trenutku, više puta odlagana (24. februar, 8. april), što predstavlja opstrukcije koje prate ovo suđenje od samog početka.

IV Suđenje

IV Suđenje za paljenje Ambasade SAD i napad na ambasade Turske, Nemačke i Hrvatske – 21. februara 2008. (nakon proglašenja nezavisnosti Kosova) grupa huligana posle mitinga „**Kosovo je Srbija**“, u organizaciji Vlade i Skupštine Republike Srbije, upala je u neke ambasade, pri čemu je ambasada SAD-a zapaljena i tamo je stradao jedan od napadača.

Suđenje sedmorici neposredno osumnjičenih za ove napade 2019. godine završilo oslobađajućim i uslovnim presudama, koje su potom ukinute. Oktobra 2020. godine počelo je suđenje petorici, u vreme događaja, visokih funkcionera MUP Srbije: **Slobodan Vukolić**, nekadašnjeg načelnika Uprave policije Beograda i njegovog zamenika **Zoran Rašković**, general **Stevan Bjelić**, tadašnjeg načelnika policije za Grad Beograd i bivšeg načelnika Uprave policije MUP Srbije, generala **Mladena Kuribaka**. Optužen je i **Bojan Marković**, u vreme događaja komandant Žandarmerijskog voda iz

Kraljeva. Oni su optuženi za krivično delo 'teško delo protiv opšte sigurnosti' tj. nepreduzimanje mera iz njihove nadležnosti za zaštitu ambasade SAD-a.

U ovom periodu održana su dva ročišta: 15. mart i 18. april - saslušavanjem i ispitivanjem svedoka koji su negirali krivično delo koje im se stavlja na teret.

(Integralne izveštaje sa navedenih suđenja možete naći na sajtu ŽUC-a)

DISKUSIONI KRUŽOCI, PREDAVANJA, DEBATE U PROSTORIJAMA ŽENA U CRNOM – "SREDE U ŽUC-U"

Praksa redovnih diskusionih kružoka, predavanja i zajedničke refleksije o važnim društvenim i političkim pitanjima u zemlji i svetu, nastavljena je i u ovom izveštajnom periodu, u kojem je organizovano šesnaest (14) predavanja, debata, predstavljanja knjiga, projekcija filmova u kojima su učestvovala oko 250 osoba.

19. januar

19. januar „Deset mitova o Izraelu“ Ilana Papea – knjigu objavljenu 2017. godine je predstavio Mirko Medenica. Pape, izraelski istoričar koji živi u egzilu u Velikoj Britaniji, u knjizi predstavlja mitove o nastanku države Izrael, a smatra da je suština tih mitova da se Palestincima oduzme pravo na zemlju. Neki od najvažnijih „mitova o Izraelu“ o kojima piše Ilan Pape: *Palestina je bila prazan prostor; Jevreji- narod bez zemlje; Cionizam je Judaizam; Cionizam nije kolonijalizam; Palestinci su dobrovoljno otišli 1948-e; Rat 1967-e je rat „bez izbora“ za Izrael.* U nizu argumenata kojima Pape pobija ove mitove, Medenica je izdvojio: Izraelci su narod, ali to nije jednako sa pojmom Jevreja; Svaka kritika države Izrael kvalifikuje se kao antisemitizam; Oko četiri miliona palestinskih izbeglica tražilo je povratak; Posle 1967. čitava Palestina je bila pod kontrolom Izraela; U Izraelu su neki od zakona diskriminatorni u odnosu na izraelske državljane palestinskog porekla; U Izraelu je 90% zemljišta u vlasništvu države; Okupacija je za posledicu imala i da je svaki peti Palestinac bio uhapšen ili je bio u vojnom pritvoru... Pape nudi i rešenje koje nije „dve države“ već **jedna država za Palestince i Izraelce**. Ovom razgovoru prisustvovalo je 9 osoba.

26. januar

26. januar „Holokaust u književnosti“ – razgovor povodom 27. januara - Međunarodnog dana sećanja na žrtve Holokausta. Na primerima nekoliko dela književnika koji su preživeli holokaust ili su to iskustvo, kao Jevreji, imali u porodičnoj istoriji (posebno u delima mađarskog književnika *Imre Kerteš/Imre Kertész* u delu „Čovek bez sudbine“), pokazuje se da je 'holokaust je najveća trauma evropskog čovjeka i evropske civilizacije' a ne tek neki istorijski događaj. O tome svedoči i genocid u Srebrenici itd.

Izraelski pisac *Amosa Oz* se referiše na *prenošenje evropske traume i*

evropskog sukoba van Evrope: Evropu video kao kontinent koji je u istoriji čovečanstva „prolio najviše krvi“ smatrao je da Evropljani nemaju pravo da moraliziraju i zbog svog snažnog antisemitizma, navela je Staša Zajović.

U nastavku Kružoka, razgovaralo se i debatovalo o istorijskom bremenu evropske hrišćanske civilizacije, o knjigama i filmovima na temu holokausta koji su na prisutne ostavili najsnažniji utisak... Pomenut je i roman Đorđa Lebovića „Semper idem“, autobiografsko delo pisca koji je, kao i Imre Kerteš, kao dečak, odveden u Aušvic, itd. Razgovoru je prisustvovalo **14** osoba.

2. februar

2. februar „Holokaust u književnim delima“ – zajedničko komentarisanje dela *‘Zašto se niste ubili – traženja smisla življenja’* Viktora Frankla (1905.-1997.). Frankl je austrijski neurolog i psihijatar koji je preživeo Holokaust; knjigu je izdao Kontrast iz Beograda (2019.).

Viktor Frankl koncipirao je logoterapiju („**logos**“ je ovde u značenju „**smisao**“), na svojim logorskim iskustvima jer je, kao Jevrejin, proveo tri godine u četiri nacistička koncentraciona logora, od kojih je jedan bio i *Aušvic*. U veoma zanimljivom dijalogu koji je usledio posle uvoda o Franklu i njegovom delu, učesnice i učesnici su komentarisali postavke i tehniku logoterapije, Razgovaralo se i o iskustvima aktivistkinja ŽUC-a u radu sa ženama žrtvama rata 90-tih: mnoge od njih uspele su da nađu smisao u svojoj patnji, bilo u nekim jasnim ciljevima vezanim za potragu za njihovim nestalim, u prihvatanju patnje kroz religioznost ili, što je i najređe, u sublimaciji te patnje kroz borbu da se solidarno ide ka boljoj budućnosti itd. Kružok je nastavak debate povodom Međunarodnog dana sećanja na žrtve Holokausta, moderirala je *Tanja Marković*, a učestvovalo je **17** osoba.

9.februar

9. februar “Kako smo (pre) živele 2021.? Šta je obeležilo prethodnu godinu?” - O tome šta nam je bilo najvažnije u prethodnoj 2021. godini, kako ono što je od opšteg značaja i važnosti, ali i to što nam je lično, u privatnim okvirima obeležilo život u toj godini-bilo

kao pozitivno ili negativno, razgovaralo se po grupama od nekoliko osoba. Kao najvažnije događaje, izabrani su sledeći: pobune građana u vezi sa iskopavanjem litijuma australijsko-britanske kompanije Rio Tinto; obelodanjivanje više slučajeva silovanja i seksualne zlopotrebe devojčica i devojaka (slučajevi „Mika Aleksić“, „Palma“, „Petnica“...); iscrtavanje grafita sa likom osuđenog za genocid u Srebrenici-Ratka Mladića-kao i sramne reakcija države i društva reakcije u vezi sa tim. Na privatnom planu, najviše je bilo reagovanja u vezi sa gubicima bliskih osoba, situacijom sa neizvesnošću toka i trajanja pandemije, apatijom celog društva itd. Razgovaralo se i o aktuelnim događajima u Srbiji, ali i o regionalnom i međunarodnom kontekstu. U ovom razgovoru učestvovalo je **14** osoba.

16. februar

16. februar „Antifašistkinje Subotice: skojevke, partizanke i afežeovke“ autorke **Margarete Bašaragin**, u izdanju Udruženja Ženske studije i istraživanja“ i Futora publikacije, Novi Sad (2021.).

Nakon knjige o znamenitim Jevrejkaama koje su živele i delovale u Subotici, autorka je, kako je rekla, htela da napravi „brošuru“ o subotičkim antifašistkinjama. U knjizi je napravljena podela na *tri vremenska perioda: 1918-1941, 1941-1945 i 1944-1953-ovaj treći period se odnosi na vreme od osnivanja Antifašističkog fronta žena u Subotici do njegovog ukidanja na nivou jugoslovenske države.* Bašaragin je posebno govorila o građanskom i radničkom pokretu žena između dva svetska rata, sa akcentom na organizovanju žena u Subotici.“ U diskusiji je učestvovalo **17** osoba nastavilo se govoriti o temi feminizma i antifašizma žena.

23. februar

23. februar – **promocija knjige „Kvartida“** autora Šabana Šarenkapića iz Novog Pazara, u izdanju Darma Books, Beograd (2020.); knjiga je posvećena bošnjačkim žrtvama zločina – otmice iz voza 671 na relaciji Beograd-Bar (27.februar 1993.). Radnja ovog romana događa se u drugoj polovini 20. veka u jednoj pazarskoj mahali, prateći životnu priču troje članova porodice Kocilj.

Svi akteri su žrtve patrijarhata, naročito žene, uskraćene od najranijeg detinjstva pa do zrelosti za mogućnost ispunjavanja bilo kakvih svojih želja, zarobljene u svom rodu i sa osećanjem odvratnosti

prema nametnutim im ulogama. Socijalizam nije uspeo ni da ukine duboke klasne razlike: školovanje je za „pametnu decu“ funkcionera i udarnika, a siromašnim porodicama preostaje da svoje ćerke zaposle na nekvalifikovanim poslovima u fabrici 'koja nije za „poštene žene“, jer navodno 'kvari žene i ugrožava celokupan patrijarhalni poredak'. O knjizi su govorili: Lino Veljak, Fahrudin Kladničanin, Staša Zajović, Senka Knežević, Zinaida Marjanović, Tanja Marković, Ljiljana Mitrović, Nastasja Radović, Aleksandar Kraus, autor itd. Ovom događaju je prisustvovalo **28** osoba.

2. mart

2. mart „Istina u tranzicionom periodu – feministički pristup – pojam i značaj istine u životima žena i zajednice“ radionica o povezanosti između laži kao patrijarhalne dominacije nad ženama i među ženama u svakodnevnom iskustvu žena (porodica, odnosi u okruženju) i patrijarhalne laži na nivou države u odnosu na prošlost ratova i ratnih zločina. Predložak za razgovor je bio, između ostalog, esej Edrijen Rič, *Žene i čast: beleške o laganju*). Na ovoj radionici, koju je moderirala Staša Zajović, učestvovalo je **14** osoba.

9. mart

9. mart „Istina u tranzicionom periodu – feministički pristup – pojam i značaj istine u životima žena i zajednice“, nastavak radionice iz prethodne srede, uz **projekciju filma „Paralelne majke“ / Madres paralelas**” (123 min.); proizvodnja: 2021. Reditelj: Pedro Almodovar; glumice: Penelope Cruz, Aitana Sánchez Hihon/Aitana Sanchez-Gijon. Kratak sadržaj: dve žene se sreću u porodilištu, obe neudate, koje su zatrudnele slučajno. Među njima se razvija veoma blizak odnos, a uporedo se odigrava se i drama suočavanja sa prošlošću – potraga za istinom o nestalima tokom Španskog građanskog rata. U razgovoru nakon projekcije učestvovalo je **10** osoba.

16. mart

16. mart „Rodna preoblačenja: o transrodnosti virdžina“ - uvodno predavanje održala je **Lada Stevanović**, Etnografski institut SANU, Beograd.

„Postojanje virdžina zabeleženo je sem u Crnoj Gori (gde se ovaj fenomen i najduže zadržao) i u Makedoniji, Albaniji, na Kosovu, bile su različite etničke pripadnosti i veroispovesti. Virdžine su, naime, po rođenju bile žene, ali su, odlukom porodice ili njihovom, dobijale društveni status koji su imali muškarci. Etnolozi smatraju da je to bila potreba rodovsko-patrijarhalnih društava da bi se porodica održala. Na to se nekad dobrovoljno pristajalo, a nekad je bilo nametnuto“, rekla je Stevanović. U diskusiji je bilo reči o iskustvima virdžina u raznim kontekstima, a posebno o položaju transrodnih osoba u sadašnjem kontekstu. U nastavku je prikazan film *Fantastična žena/ Una mujer fantastica/A fantastic women* (104 min.): čileanski film reditelja Sebastijana Lelioa/Sebastian Lelio Film je dobio brojna međunarodna priznanja, između ostalog i Oscar za najbolji strani film 2018. U filmu se prikazuje ljubavna veza trans žene i muškarca koju ne prihvata muškarčeva porodica ali ni državne institucije. Ovom događaju prisustvovalo je **11** osoba.

23.mart

23 mart „Isplaci se, biće ti lakše. Položaj žena u Poljskoj i pravo na abortus“ – Magdalena Štandara/Sztandara, profesorka na Jagelonskom univerzitetu u Krakovu, Poljska.

„Poljska je jedna od država u Evropi koja ima najstrožije zakone o abortusu. Abortus je gotovo zabranjen ili je njegovo izvršenje gotovo nemoguće. Unutar bolnica postoji takozvana „Soba za plakanje“ – specijalna prostorija čija je namena da omogući ženama da se olakšaju. Kao odgovor na državne zakonodavne kampanje da se abortus gotovo u potpunosti zabrani, usledili su protesti žena širom zemlje koji su se zvali „Štrajk žena“ i „Crni ponedeljak“ (2017-2019). Na tim protestima (2016-2017) bili su isticali razni transparenti, a neki od njih su: *Solidarnost je naše oružje;*

Parlament je vaš, tela su naša; Mislim, osećam, odlučujem; Strah me je od života u ovoj zemlji;

Osim materice imamo i mozak; Umesto represije uvedite seksualno obrazovanje; Ja odlučujem;

Popizdele smo; Neću da rodim mrtvo dete itd.

Na protestima koji su počeli 20.10.2020., a koji su kulminirali 27.01.2021. nosili su se sledeći transparenti:

- *Prestanite da ubijate Poljakinje! Ispiši ovaj transparent, ja više nemam reči.*
- *Tako je preminula Izabela iz grada Pščina.*
- *A njeno srce je i dalje kucalo.*
- *Nijedna više.*
- *Terajte se. Marš odavde, odjebite!*
- *Jebo vas PIS! Ajmo svi zajedno, s pesnicom uvis, dole s diktaturom!*
- *Evo policije! U jeku smo pandemije.*
- *Evo štrajka žena. Protesti su legitimni.*

Kampanje za zabranu abortusa u Poljskoj vodi izuzetno konzervativna Katolička crkva. „Nesreća za ženu počinje onda kada ona poželi da uđe u pantalone, zarađuje novac i odlučuje o svom telu.“ (biskup Marek Jedraševski)

U javnom prostoru, izuzetno je jaka Pro life propaganda koja ističe bilborde na kojima piše:

- *Abortus ubija decu,*
- *Tek mi je 11 nedelja,*
- *Političari mogu da zaustave ove pokolje: javi se poslaniku, iznesi mu svoje zahteve.*
- *Mama i tata, volite jedno drugo.*
- *Mama i tata, volite mene.*
- *Kud god da pođeš, nisi sama.*
- *Od tebe zavisim, tebi verujem.*

Oni takođe organizuju autobuse koji kruže gradovima.

Embriobus nosi sledeće natpise:

- *Stop abortusu,*
- *One prodaju kontraceptivne pilule,*
- *Evo kako izgledaju njihove žrtve.*

Homobus nosi sledeće natpise:

- *LGBT lobi uči maloletnu decu masturbaciji, pristajanju na seks, prvim seksualnim iskustvima i orgazmu.*

Alternativa za žene u Poljskoj jeste „*Abortus bez granica*“ koji se reklamira pod sloganima:

- *Hoćeš da abortiraš? Javi se na telefon...*
- *34.000 abortusa sa organizacijom Abortus bez granica;*
- *Abortus znači život.*

Ovom predavanju je prisustvovalo **15** osoba.

6. april

6. april „Pogled na istoriju odnosa Ukrajina – Rusija“ – uvodno predavanje održao je Mihal Ramač, novinar i književnik iz Novog Sada. Razgovor je održan u okviru ciklusa *Međunarodna politika – izazovi, dileme, kontroverze...*

Ramač je izložio dosta detaljno turbulentnu istoriju odnosa dve danas sukobljene zemlje od 12. veka sve do agresije Rusije na Ukrajinu. Razgovor je nastavljen pitanjima i diskusijom. Prisutne je zanimalo posebno kakva je istorija regiona **Donbasa** čije je delove **Donjeck i Lugansk** Rusija priznala kao nezavisne teritorije. Rečeno je da je još 1917. počelo „naseljavanje proletarijata“ i stvaranje industrijskog regiona: „Tako je Donbas postao većinski ruski. Oko 90% stanovništva danas govori ruski jezik. To je moćni industrijski centar. I u Odesi većina govori ruski jezik“...Razgovaralo se i o **Unijatskoj crkvi** koja je uglavnom delatna u zapadnoj Ukrajini, mada je prisutna i u Kijevu. „Unijatska crkva je katolička. Od prihvatanja hrišćanstva 988. godine, sve vreme su bili vezani za **Carigrad**, tek u 16. veku zbog poljskog pritiska prihvataju katoličanstvo, ali zadržavaju vizantijski obred“ objasnio je Ramač. Predavanju i diskusiji prisustvovala su **22** osobe.

13. april

13. april „Istorijska i geopolitička dimenzija rata u Ukrajini“ – predavanje **Dr Neven Cvetičanin**, Institut društvenih nauka-Beograd. Cvetičanin smatra da je „Rat u Ukrajini je epizoda novog tridesetogodišnjeg rata u Evropi (1618-1648). Mi politički nismo izašli iz 20.veka. Ovo je nova epizoda raspada SSSR-a. Sledi nam hladni rat. Rat u Ukrajini jedan od „*proxy*“ ratova, gde se ratni obračuni moćnih dešavaju na teritorijama trećih zemalja. Cvetičanin smatra ne samo Ukrajinu, već i Rusiju delom takvog rata koji se, po njemu, u stvari vodi između SAD i Kine. „Sve ide u korist Kine. Jer roba ide...“ Predavanju je prisustvovalo **29** osoba.

20. april

20. april „Ukrajina, Rusija, Zapadni Balkan“ – uvodna predavanja održali su: **Boris Varga**, novinar i književnik iz Novog Sada i **Sonja Biserko**, Helsinški odbor za ljudska prava, Beograd.

Varga smatra da je agresija Rusije na Ukrajinu počela aneksijom Krima (2014.): „Od 2014. i Majdana-Putinova propaganda, njegovi botovi, fabrike lažnih vesti, pravili su priču kako su na vlasti u Ukrajini nacisti. Potpuno je apsurdna ta njegova priča, ali on je uspeo da lobotomizira građane Ruske federacije. Od 2014. do sada, došlo je do velike kontrole celog sistema, oružanih snaga, manipulacija ljudima. Sada je cilj da se zauzme deo po deo Ukrajine, da se tako promeni vlast, da se organizuju referendumi, da se organizuju male republike koje bi izbrisale ime Ukrajinac. Putinov režim je novi neonacistički režim. Cilj je da se uništi Ukrajina kao takva, da se raskomada i da se deo po deo pripoji, kao što je bio pripojen Krim, kao što se priprema za Donbasku republiku. Cilj je da se rasparčaju i ostali delovi i pripoje Rusiji, uz ogromna razaranja i potpuno proterivanje ljudi...“

Sonja Biserko je upozorila na kontinuiranu politiku destabilizacije Balkana: „Meka moć Rusije se ispoljava kroz medijsku propagandu: „Sputnjik“ je glavna medijska kuća koja se citira u svim srpskim novinama, zatim „/Russia Today/Raša tudej“ itd. Rusija je 'učestvovala je u svim remetilačkim akcijama i u Makedoniji, u puču su učestvovala i Srbija i Rusija i naravno u Crnoj Gori, gde je bio jedan ozbiljan pokušaj da se Crna Gora totalno podeli'. Biserko je dodala da je Rusija involvirana na Balkanu i 'kroz kriminalne radnje, jer i u Srbiji i u Republici Srpskoj imate čitave mreže mafijaša i tajkuna - i oko Dodika i oko Vučića, i to je ono na šta se Putin oslanja'. Debatu je prisustvovalo **29** osoba.

27. april

27. april „Roman o Biljani“ - autora **Dragana Lakićevića Lakasa**, doktora filozofije i autora i teorijskih i književnih tekstova jeste autobiografsko-biografska proza, oslonjena u velikoj meri na lično iskustvo, ali i na naknadno promišljanje života i dela jugoslovenske književnice i aktivistkinje, **Biljane Jovanović (1953-1996)**, pesnikinje, autorke drama i romana (Čuvar, Pada Avala, Psi i ostali, Duša, jedinica moja, Ulrike Majnhof, Leti u goru kao ptica, Centralni zatvor, Soba na Bosforu...). O knjizi su govorile/i aktivisti/kinje ŽUC-a: Tamara Spaić, Lino Veljak, Nastasja Radović, Senka Knežević, autor, razgovor je moderirao Miloš Urošević, a prisustvalo je **18** osoba.

(Integralne izveštaje o gorenavedenim događajima možete naći na sajtu ŽUC-a)

IZDAVAČKA DELATNOST

U ovom periodu objavile smo:

Alternativna istorija – izdavaštvo Žena u crnom - Od početka rada Žene u crnom se zalažu za pluralitet istorije - upisivanje u istoriju drugosti i različitosti, prvenstveno glasova žena, ali i svih marginalizovanih, isključenih iz ekonomske, političke, društvene moći, kako u našem okruženju, tako i u celom svetu...Naša politika pisanog beleženja, ostavljanje pisanog traga o svedočenjima žena,

zajedničkim promišljanjima o pitanjima koja nas zaokupljaju, zasniva se na jednakom vrednovanju akademskog znanja i aktivističkog iskustva. Do sada smo objavile oko **300** raznih publikacija. U ovoj publikaciji predstavlja sažet prikaz, podjeljen u 15 poglavlja: Zbornici Žene za mir; Časopisi; Monografije i fotomonografije; Svedočenja: o ratu, ratnim zločinima, otporu ratu...; Zbornici, sveske, priručnici, istraživanja; Ženski sud – feministički pristup pravdi; Edicija „Feminizam, pacifizam, nenasilje“; Edicija: Šta svaka građanka i građanin treba da znaju?;

Prevodi književnih dela (Žene u crnom i Feministička '94); *Ženske mirovne agende*; Mirovni kalendari Žena u crnom; Feminističko mapiranje Srbije i Antiratno mapiranje Srbije; Edicija: Ostavila/ostavio je trag u nama – omaž našim aktivistkinjama i aktivistima; P(j)esnice i P(j)esnici - angažovana poezija i Info ŽuC Mreže. Publikaciju su uredili: Staša Zajović i Miloš Urošević, dizajn korica: Škart, prelom: Zinaida Marjanović, ima 54 stranice.

„Borbena žalost – Političko disidenstvo i Žene u crnom” – pojmovnik/vodič namenjen boljem razumevanju dela grčke filozofkinja Atene Atanasiju (*Agonistic Mourning – Political Dissidence and the Women in Black, Athena Athanasiou, Edinburgh University Press*); prevod knjige (*Ana Imširović*) su objavile Žene u crnom, septembar 2020. Pojmovnik je nastao kao rezultat zajedničkih promišljanja aktivistkinja Mreže ŽUC-a o navedenom delu itd. Publikaciju ima **33** stranice, a priredila je: Staša Zajović, tehnička obrada i dizajn: Zinaida Marjanović.

Uvek neposlušne – i dalje na ulicama – 30 godina otpora – prikaz scenske akcije „**Lično/političko/internacionalističko**“ u izvođenju aktivistkinja i aktivista ŽUC-a, uz podršku umetničko-aktivističkih kolektiva Škart i Hleb teatar; akcija je izvedena na sastanku Mreže, septembra 2021. Publikacija na bhs jezicima ima **20** stranica, a priredila je: Staša Zajović, tehnička obrada i dizajn: Zinaida Marjanović.

Transrodnost – čitanka – sadrži **16** tekstova (**74** str.) kako autorke iz Srbije (Zorica Mršević), kao i prevedenih i priređenih sa engleskog i španskog jezika. Publikacija je podjeljena na pet poglavlja: Sporovi između feminističkog i transrodnog pokreta; Sporovi oko Trans zakona u Španiji – za i protiv; Za politiku savezništava i ukršanje borbi; Transrodne osobe među nama. Priredila: Staša Zajović, tehnička obrada i dizajn: Zinaida Marjanović. Čitanka je nastala u okviru pripreme debata o transrodnosti održanih na sastanku Mreže ŽUC-a, marta 2022.

KAMPANJE, APELI

Pored navedenih inicijativa u ovom izveštajnom periodu, takođe smo pokrenule ili aktivno učestvovala smo aktivno u brojnim kampanjama pre svega u vezi sa zahtevima za suočavanjem s

prošlošću – odgovornost za ratne zločine, nasilju nad ženama, protiv represije nad političkim neistomišljenicima; nad izbeglicama.

Verujemo svim ženama žrtvama seksualnog nasilja - Miroslav Aleksić je optužen za 19 krivičnih dela seksualnog nasilja počinjenih od 2008. i 2022. godine protiv sedam polaznica škole glume koje je Aleksić bio vlasnik. Protiv Aleksića pokrenut krivični postupak pred Višim sudom u Beogradu. "Izražavamo uznemirenje povodom odluke suda da suđenje bude otvoreno za javnost, iako je Tužilaštvo predložilo sudu da isključi javnost tokom trajanja glavnog pretresa, radi zaštite privatnosti učesnica i učesnika u postupku. Ovakva odluka suda je u suprotnosti sa dosadašnjom praksom Viših sudova u Srbiji po kojoj su suđenja za silovanje zatvorena za javnost. Upozoravamo na to da se ovaj postupak sprovodi u društvenoj atmosferi koja većinski podstiče nepoverenje prema ženama koje su preživele seksualno nasilje, dok se javni prostor i poverenje poklanjaju osobama optuženim za nasilje. Ovo vidimo kao simptom društva koje neguje kulturu silovanja i koje je obamrlo za saosećajnost i solidarnost sa žrtvama". ŽUC zahteva od: pravosudnih institucija da postupak vode sa posebnom pažnjom za brigu i dobrobit preživelih i svoje poverenje poklone rečima preživelih, a ne nasilnika; da tužilaštvo nastavi sa istragom i drugih počinilaca optuženih za krivično delo silovanja; da mediji profesionalno izveštavaju o ovom slučaju i aktivno se uključe u demontiranje kulture neverovanja žrtvama, kloneći se svake relativizacije nasilja, estradizacije i banalizacije iskustava preživelih. Zalažemo se za kažnjivost seksualnih zločina, kako onih koji su počinjeni prema ženama u vreme takozvanog mira, tako i onih koji su počinjeni prema ženama u ratovima u bivšoj Jugoslaviji", navodi se u saopštenjima od 1.28. februara 2022.

Srbija – sigurna kuća za ratne zločince! – Žene u crnom najoštrije su osudile sramotnu i ciničnu odluku Apelacionog suda da nakon izdržane dve trećine kazne na uslovnu slobodu pusti osuđenog ratnog zločinca Miroslava Vujovića. On je u sudskog postupku koji je trajao više od deceniju, osuđen na 20 godina zatvora za masakr civila na poljoprivrednom dobru Ovčara, koji su odvedeni iz Vukovarske bolnice, novembra 1991. godine. Tom prilikom je ubijeno više od 200 ljudi.

"Apelacioni sud je svoju odluku obrazložio rečima da optuženi do isteka kazne neće počinuti isto krivično delo. Ovo je u najmanju ruku uvredljivo. Naravno da optuženi više neće biti u prilici da učestvuju u oružanoj agresiji na Vukovar, sem ukoliko Srbija ponovo ne misli da ide u osvajačke pohode. Naravno, pripadnici oružanih formacija Srbije više neće biti u prilici da ruše, ubijaju, pljačkaju, siluju. Specijalni sud za ratne zločine u Beogradu sudskim postupcima koji traju neprimereno dugo iscrpljuje porodice žrtava i preživele. Apelacioni sud u Beogradu svojim odlukama ponižava i vređa dostojanstvo žrtava i obesmišljava i sam pojam pravde. Žene u crnom će nastaviti svoju praksu praćenja suđenja za ratne zločine u Specijalnom sudu u Beogradu, i na taj način pre svega biti emotivna, moralna i politička

podrška porodicama žrtava i preživelim – u potrazi za pravdom”
navedeno je u saopštenju od 8. februara 2022.

Stop ratu u Ukrajini! – Ruska Federacija je 2014. godine napala Ukrajinu i izvršila aneksiju Krima. Ruska Federacija je 2022. godine priznala Donjeck i Lugansk – oblasti koje su se otopile od Ukrajine, 2014. godine. Invazija, koju je izvršila (24. februara 2022.) predstavlja deo militarističkih imperijalnih ciljeva ruskog režima na čelu sa predsednikom Ruske federacije Vladimirom Putinom. “Hitan prestanak svih vojnih operacija i povlačenje svih ruskih trupa sa teritorija nezavisne države Ukrajine, kao i sa okupiranih teritorija; Uvođenje novih i proširenje dosadašnjih sankcija koje je Evropska unija preduzela protiv Ruske Federacije. Istragu Međunarodnog krivičnog suda zbog zločina nad civilnim stanovništvom koje su ruske vojne formacije počinile bombardujući ne samo vojne, nego prvenstveno civilne objekte po Kijevu, Harkovu, Odesu i drugim ukrajinskim gradovima; Da se država Srbija pridržava zakonske zabrane slanja dobrovoljaca iz Srbije na ratište u Ukrajinu; Izražavamo našu solidarnost sa mirovnim pokretom kako u napadnutoj Ukrajini, tako i u Ruskoj Federaciji”, *navodi se u saopštenju od 25. februara 2022*

Pamtimo zločin u Štrpcima 1993-2022! - povodom 29. godišnjice zločina u Štrpcima, kada su pripadnici Vojske Republike Srpske (VRS), na železničkoj stanici u Štrpcima (BiH), iz voza broj 671. koji je saobraćao na relaciji Beograd–Bar izveli i ubili 20 putnika, civila nesrpske nacionalnosti.

Žrtve ovog zločina su: Esad Kapetanović, Ilijaz Ličin, Fehim Bakija, Šećo Softić, Rifat Husović, Halil Zupčević, Senad Đečević, Jusuf Rastoder, Ismet Babačić, Tomo Buzov, Adem Alomerović, Muhedin Hanić, Safet Preljević, Džafer Topuzović, Rasim Čorić, Fikret Memović, Fevzija Zeković, Nijazim Kajević, Zvezdan Zuličić i jedno nepoznato lice. Žrtve su bile iz Srbije i Crne Gore, iz Beograda, Prijepolja, Bijelog Polja i Podgorice. Najstarija žrtva imala je 59, a najmlađa 16 godina.

Ovom prilikom državi smo uputile sledeće zahteve: da iz jezera Perućac u kome su pronađeni posmrtni ostaci četiri žrtve izvadi ostale i dostojanstveno ih sahrani; da prestane sa opstrukcijom sudskog postupka koji se vodi protiv niže rangiranih počinitelja ovog zločina, i otkrije imena planera, naredbodavaca i organizatora ovog zločina; da članovima porodica ovog zločina omogući primanje mesečne nadoknade, koja im je uskraćena jer je zakonski okvir koji isti reguliše diskriminatorski”, *naglašeno je u saopštenju 25.02.2022.*

Protiv mobilizacije rezervista i stvaranja ratne psihoze - Odeljenje za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije pozvalo je prošle nedelje vojne obveznike da se prijave odeljenjima Ministarstva odbrane u regionalnim centrima, kako bi im bili saopšteni termini za obuku pripadnika Civilne zaštite. Samo ovu vest potvrdilo je Ministarstvo odbrane, demantujući to da se rezervisti pozivaju na vojne vežbe. “Režim u predizbornoj kampanji manipuliše osetljivim

temama, oslanja se, između ostalog, na demonstraciju moći kojom raspolaže - na mehanizme kojima odlučuje o ljudskim sudbinama. Javna komunikacija ministarstava policije i vojske, ključnih poluga monopola fizičke prinude, u atmosferi ratne psihoze očigledno se ne ponašaju kao demokratske institucije sistema, već kao puki izvršitelji volje vlastodržca i njegove kamarile.

Žene u crnom upozoravaju režim Aleksandra Vučića da ne poseže za novim fabrikovanjem vojnih poziva i izmišljenih državnih interesa. Upućujemo i svoj poziv građanima da se na pozive režima ne odazivaju, rešene da nastavimo pružanje podrške dezerterima i prigovaračima savesti" navodi se u *saopštenju od 8. marta 2022.*

Stop ratu u Ukrajini! Зупиніть окупацію України! Остановите оккупацию Украины! – U invaziji na Ukrajinu, koju Ruska federacija nemilosrdno izvodi, najveće žrtve je civilno stanovništvo, prvenstveno žene i deca. "Podržavamo mirovne sporazume u cilju okončanja svih vojnih operacija koje vode okončanju stradanja civilnog stanovništva; izražavamo našu solidarnost sa mirovnim pokretom kako u Ukrajini, tako i u Ruskoj Federaciji" – *naglašeno je u saopštenju od 1. marta 2022.*

Stop ratu u Ukrajini! – "Okupacione trupe Ruske federacije od 24. februara 2022. godine izvode varvarske napade na Ukrajinu. Invazione trupe, zločinački opsedajući gradove, lišavaju civilno stanovništvo vode, struje, lekova, hrane i uništavaju civilnu infrastrukturu – bolnice, škole, sva mesta života... Usled humanitarne katastrofe, terora i straha preko 2,8 miliona ljudi iz Ukrajine potražilo je spas bekstvom u susedne zemlje. Rat u Ukrajini preti da ugrozi više nego krhki svetski mir, a imperijalni militaristički pohod pod vođstvom V. Putina nosi opasnost od upotrebe nuklearnog oružja. Pored zahteva za hitnim prestankom svih vojnih operacija i povlačenjem okupacionih trupa Ruske federacije iz Ukrajine, ŽUC zahteva da se „država Srbija pridržava zakonske zabranu učešća dobrovoljaca iz Srbije na ratištima u Ukrajini, pogotovo imajući u vidu dosadašnji blagonaklon odnos pravosuđa prema srpskim dobrovoljcima na proruskoj strani. Izražavamo našu solidarnost i podršku antiratnom pokretu u Rusiji, Belorusiji i napadnutoj Ukrajini. Najdublje poštovanje i solidarnost izražavamo prema hrabrim i odgovornim feminističkim aktivistkinjama širom Ruske federacije koje su ustale protiv rata i Putinove tiranije!" - navodi se u saopštenju od 15. marta 2022.

Stop ratu u Ukrajini! – Stop the war in Ukraine! Остановите войну в Украине! Stop ruskoj agresiji na Ukrajinu! Stop Putinu! Putine, dalje ruke od Ukrajine/Putin, keep your hands from Ukraine! Stop okupaciji Ukrajine/зупиніть окупацію України!/Остановите оккупацию Украины! Dajte šansu miru/Give peace a chance! Solidarnost sa mirovnim pokretom u Rusiji i Ukrajini/Solidarity with peace movement in Russia and Ukraine! Не війна! Ни вайна! Нет войне! Ne ratu! No war! – *neke su od poruka sa protesta 30. marta.*

Sećanje na žrtve opsade Sarajeva kroz poruke mira iz Beograda

- povodom 30 godina od početka opsade Sarajeva, Žene u crnom i Inicijativa mladih za ljudska prava u Srbiji naveli su u saopštenju od 5. aprila: *“Rat u Bosni i Hercegovini (BiH) bio je do tada najkrvaviji oružani sukob na tlu Evrope nakon Drugog svetskog rata, koji je iza sebe ostavio najmanje 96.000 ubijenih ljudi, 2 miliona raseljenih lica, više od 20.000 žena koje su preživjele ratno silovanje. Terorisanje, neselektivno granatiranje i snajperska paljba od strane jedinica JNA i Vojske Republike Srpske nad građanima Sarajeva trajala je 1475 dana što predstavlja najdužu opsadu jednog grada u modernoj istoriji ratovanja. Tokom opsade ubijeno je preko 11.000 odraslih osoba i više od 1.600 dece.*

Procenjuje se da je oko 500.000 projektila ispaljeno na grad za vreme opsade, dok je zabeženo da je 22. jula 1993. godine na grad ispaljeno rekordnih 3.777 projektila. Za zločine počinjene tokom opsade Sarajeva pred Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) i Međunarodnim rezidualnim mehanizmom za krivične sudove (MRMKS) osuđeni su Stanislav Galić, Dragomir Milošević, Radovan Karadžić i Ratko Mladić. Umesto Mladića čiji grafiti i murali i dalje ruže glavni grad Srbije, porukama mira iskazujemo poštovanje prema žrtavama i solidarnost prema porodicama žrtava, svedocima i preživelim opsade Sarajeva”.

Stop ratu u Ukrajini! – “Okupacione trupe Ruske federacije od 24. februara 2022. godine izvode varvarske napade na teritoriji Ukrajine. Najveća žrtva ruskih agresora je civilno stanovništvo, a ukrajinski gradovi Mariupolj, Irpinj, Buča, Kramatorsk, Makarin i drugi postaju toponimi za masovne zločine protiv čovečnosti. Svakodnevno se gomilaju dokazi o masovnim grobnicama, silovanjima, mučenjima, kolektivnim pogubljenima. Zločinački imperijalni militaristički pohod pod vođstvom V. Putina neophodno je imenovati GENOCIDOM“, naglašeno je u saopštenju od 12. aprila 2022. Upućen je i zahtevi „Da se Srbija pridruži sankcijama EU Rusiji, ne samo zbog obaveze koja proizilazi iz statusa kandidata za članstvo u EU, već i kao čin jasne osude ruske agresije; da se zaustavi i sankcioniše ratnohuškačke propagande u režimskim medijima u Srbiji koji, slaveći zločine ruskih okupacionih trupa, negiraju zločine nad nedužnim ukrajinskim civilima; da se sankcioniše divljanje srpskih neonacista koji javno i nesmetano slave Putinove zločine i da se sankcioniše korišćenje oznake 'Z' (kao simbola Putinove zločinačke vojske i politike) u javnom prostoru“ itd.

Pamtimo 23. april 1999. – 23. april 2022. – 23. aprila 1999. godine, u NATO bombardovanju Savezne Republike Jugoslavije, pogođena je i zgrada Radio televizije Srbije, u Aberdarevoj ulici, u Beogradu. U tom trenutku, u zgradi se nalazilo 16 radnika, koji su tom prilikom poginuli. Odgovornost za njihovu smrt, prema sudski utvrđenoj činjeničnoj istini, snosi bivši direktor RTS-a Dragoljub Milanović. Uprkos tome što je imao jasnih saznanja da će zgrada RTS-a biti bombardovana, nije o tome obavestio svoje zaposlene. Dragoljub Milanović, kao i celokupni režim Slobodana Miloševića, u kojem je tada ministar informisanje bio Aleksandar Vučić, snose odgovornost

za žrtvovanje nevinih ljudi. Žene u crnom iz Beograda i Udruženje Žena 'Anima' iz Đulića (BiH) su i ovom prilikom izrazile saosećanje i solidarnost sa porodicama ubijenih, uz zahtev vlastima države Srbije da obeštete porodice žrtava i da priznaju svoju odgovornost za ovaj zločin.

Jezik linča uvek prethodi linču! – Verbalni ispadi ekstremnih desničara doživeli su svoju kulminaciju nedavnim organizovanim pretnjama novinarima i novinarkama dnevnog lista *Danas* da će biti zaklani, da će im stradati deca... Najodlučnije osuđujući te pretnje i iskazujući nepodeljenu solidarnost sa članovima i članicama redakcije jednoga od malobrojnih slobodnih medija u današnjoj Srbiji, želimo da podsetimo na sledeće: postojanje i jačanje ekstremne desnice u Srbiji (neofašističke, klerofašističke, neonacističke i svake druge) direktan je plod delovanja određenih bezbedonosnih struktura potaknutih težnjama aktuelnog režima da ukine svaki prostor slobode, naglašeno je u saopštenju od 26. *aprila* 2022.

Izveštaj priredila:

Staša Zajović uz podršku:

Miloša Uroševića, Magdalene Štandara/Magdalena Sztandara,

Nastasje Radović, Nataše Milanović, Stefana Milosavljevića,

Violete Đikanović, Zinaide Marjanović.

Žene u crnom, jul 2022.